

MINISTER
INWESTYCJI I ROZWOJU

JERZY KWIECIŃSKI

data:

znak sprawy: DZF-XIII.7461.123.2018.JG

IK: 994430

telefon: 22 273 84 43

e-mail: jacek.gogala@miir.gov.pl

wg rozdzielnika

Dotyczy: konsultacji publicznych projektu ustawy o dostępności

Szanowani Państwo,

stosownie do postanowień § 36 ust. 1 uchwały Nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M. P. z 2016 r. poz. 1006, z późn. zm.), przekazuję do konsultacji publicznych **projekt ustawy o dostępności** wraz z uzasadnieniem i oceną skutków regulacji (OSR).

Projekt zamieszczony został w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju, w zakładce Prawo/Projekty ustaw i założeń projektów ustaw oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny. Zarówno projekt ustawy, jak i uzasadnienie oraz OSR zostały zamieszczone w formacie dostępnym.

Projektowana ustawa przyspieszy proces wprowadzania dostępności w Polsce, dzięki czemu wzrośnie jakość życia nie tylko osób z niepełnosprawnościami i osób starszych, ale całego społeczeństwa.

Uprzejmie proszę o zaopiniowanie projektu w terminie **do 21 stycznia 2019 r.** W przypadku zgłaszania uwag do projektu, proszę o przekazanie ich także drogą elektroniczną w wersji edytowalnej na adres: jacek.gogala@miir.gov.pl. Jednocześnie pragnę poinformować, że stosownie do § 40 ust. 4 ww. uchwały, nieprzedstawienie stanowiska w wyznaczonym terminie uznane zostanie za uzgodnienie treści projektu.

Z poważaniem,

Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju, Wspólna 2/4, 00-926 Warszawa,
tel. 22 273 70 10, fax 22 273 70 11, www.miir.gov.pl, www.funduszeuropejskie.gov.pl
Pismo spełnia zasady dostępności.

Otrzymują:

1. Pan Adam Bodnar – Rzecznik Praw Obywatelskich
2. Pani Dorota Habich – p. o. Prezesa Zarządu Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
3. Pan Ignacy Góra – Prezes Urzędu Transportu Kolejowego
4. Pan Marcin Cichy – Prezes Urzędu Komunikacji Elektronicznej
5. Pan Witold Kołodziejcki – Przewodniczący Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji
6. Pan Marek Niechciał – Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów
7. Pan Hubert Nowak – p. o. Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych
8. Pan Dominik Rozkrut – Prezes Głównego Urzędu Statystycznego
9. Pani Małgorzata Oleszczuk – Prezes Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości
10. Pan Tomasz Żuchowski – p. o. Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad
11. Pan Norbert Książek – Główny Inspektor Nadzoru Budowlanego
12. Pani Dorota Gardias – Przewodnicząca Rady Dialogu Społecznego
13. Edmund Kaczmarek – Współprzewodniczący Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego
14. Pan Krzysztof Balon – Współprzewodniczący Rady Działalności Pożytku Publicznego
15. Pani Małgorzata Pilinkiewicz – Prezes Krajowej Rady Izby Architektów Rzeczypospolitej Polskiej
16. Organizacje pozarządowe

U S T A W A

z dnia 2019 r.

o dostępności¹⁾

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. Ustawa określa środki służące zapewnieniu dostępności osobom z niepełnosprawnościami, umożliwiające im udział w życiu społecznym na zasadzie równości z innymi osobami, oraz obowiązki podmiotów publicznych w tym zakresie.

Art. 2. Użyte w ustawie określenia oznaczają:

- 1) bariera – przeszkodę lub ograniczenie architektoniczne, urbanistyczne, transportowe, cyfrowe, techniczne, w komunikowaniu się, w dostępie do informacji oraz inne, które uniemożliwia lub utrudnia osobom z niepełnosprawnościami udział w życiu społecznym na zasadzie równości z innymi osobami;
- 2) dostępność – właściwość środowiska fizycznego, środków transportu, technologii i systemów informacyjno-komunikacyjnych oraz towarów i usług, pozwalająca osobom z niepełnosprawnościami na korzystanie z nich w sposób możliwie samodzielny i na zasadzie równości z innymi osobami;
- 3) osoba z niepełnosprawnością – osobę niepełnosprawną w rozumieniu art. 1 Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzonej w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r. (Dz. U. z 2012 r. poz. 1169 oraz z 2018 r. poz. 1217), w tym osobę niepełnosprawną w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 511, 1000, 1076 i 1925);

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej, ustawę z dnia 20 czerwca 1992 r. o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego, ustawę z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji, ustawę z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, ustawę z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe, ustawę z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, ustawę z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, ustawę z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta, ustawę z dnia 19 listopada 2009 r. o grach hazardowych, ustawę z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie, ustawę z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym, ustawę z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami, ustawę z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej oraz ustawę z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji.

- 4) usługa o charakterze powszechnym – usługę zdrowotną, bankową, ubezpieczeniową, telekomunikacyjną, pocztową, kurierską, transportową lub przewozu osób, adresowaną do nieograniczonego kręgu osób.

Art. 3. 1. W zakresie określonym ustawą zapewnienie dostępności jest obowiązkiem:

- 1) jednostek sektora finansów publicznych w rozumieniu art. 9 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 2077 oraz z 2018 r. poz. 62, 1000, 1366, 1669 i 1693),
- 2) innych, niż określone w pkt 1, państwowych jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej,
- 3) innych, niż określone w pkt 1, osób prawnych, utworzonych w szczególnym celu zaspokajania potrzeb o charakterze powszechnym niemających charakteru przemysłowego ani handlowego, jeżeli podmioty, o których mowa w tym przepisie oraz w pkt 1 i 2, pojedynczo lub wspólnie, bezpośrednio lub pośrednio przez inny podmiot:
 - a) finansują je w ponad 50% lub
 - b) posiadają ponad połowę udziałów albo akcji, lub
 - c) sprawują nadzór nad organem zarządzającym, lub
 - d) mają prawo do powoływania ponad połowy składu organu nadzorczego lub zarządzającego

– zwanych dalej „podmiotami publicznymi”.

2. W zakresie określonym ustawą zapewnienie dostępności jest także obowiązkiem podmiotów innych niż podmioty publiczne, w zakresie realizowanych przez nie zadań publicznych finansowanych z udziałem środków publicznych lub przez podmioty publiczne.

3. Podmioty inne niż podmioty publiczne oraz podmioty, o których mowa w ust. 2, w szczególności przedsiębiorcy oraz podmioty świadczące usługi o charakterze powszechnym, a także organizacje pozarządowe, o których mowa w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2018 r. poz. 450, 650, 723 i 1365) dążą do zapewnienia dostępności w zakresie określonym ustawą.

Art. 4. 1. Podmioty publiczne oraz podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 2, są zobowiązane do zapewnienia dostępności, w szczególności przez:

- 1) uwzględnianie potrzeb osób z niepełnosprawnościami w planowanej i prowadzonej działalności;

- 2) usuwanie barier w dostępie do obiektów, informacji i usług, a także zapobieganie ich powstawaniu;
- 3) publikację informacji o prowadzonej przez siebie działalności w formie dostępnej dla osób z niepełnosprawnościami;
- 4) publikację informacji o zakresie w jakim dostępność jest uwzględniana w prowadzonej przez dany podmiot działalności;
- 5) uwzględnianie zasad uniwersalnego projektowania oraz stosowanie racjonalnych usprawnień, o których mowa w art. 2 Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzonej w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r.;
- 6) zapewnienie spełniania wymagań w zakresie dostępności w ramach powierzanych i zleczanych zadań publicznych lub udzielanych zamówień publicznych.

2. Minimalne wymagania w zakresie, o którym mowa w ust. 1, obejmują:

- 1) w zakresie dostępności architektonicznej:
 - a) instalację urządzeń oraz zastosowanie środków technicznych w budynku, które umożliwiają osobom z niepełnosprawnością ruchową fizyczny dostęp, co najmniej do tych pomieszczeń budynku, w których odbywa się obsługa klientów lub interesantów,
 - b) instalację oznaczeń, urządzeń lub innych środków technicznych, które umożliwiają osobie niewidomej oraz osobie niedowidzącej samodzielne uzyskanie informacji na temat poszczególnych pomieszczeń w budynku oraz miejsca położenia tych pomieszczeń w budynku,
 - c) zapewnienie osobie z niepełnosprawnością, w tym osobie korzystającej z psa przewodnika lub psa asystującego wstępu do budynków danego podmiotu, a także do poruszania się po tych budynkach, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych;
- 2) w zakresie dostępności cyfrowej:
 - a) strona internetowa danego podmiotu,
 - b) aplikacje mobilne i stacjonarne tworzone lub współtworzone przez dany podmiot,
 - c) dokumenty elektroniczne i multimedia zamieszczane na stronie internetowej danego podmiotu

- są zgodne z ze standardem WCAG 2.0 AA lub wyższym;
- 3) w zakresie dostępności informacyjnej:

- a) obsługę osób głuchych i głuchoniewidomych w formatach określonych w ustawie z dnia 9 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się (Dz. U. z 2017 r. poz. 1824),
- b) umożliwienie dostępu do urzędzeń do obsługi osób słabosłyszących, w szczególności pętli indukcyjnych, systemów FM lub urzędzeń opartych o inne technologie, których celem jest wspomaganie słyszenia,
- c) zapewnienie odpowiednich kompetencji pracowników, urzędzeń lub innych środków technicznych, które umożliwiają osobie niesłyszącej lub niedosłyszącej skorzystanie z usług podmiotu, do którego się zwraca,
- d) niezwłocznego zapewnienia, na żądanie wnioskodawcy, informacji o zakresie działalności danego podmiotu, w formie wskazanej przez wnioskodawcę, w tym w szczególności w postaci nagrania audio, w polskim języku migowym, w alfabecie Braille'a lub w postaci tekstu łatwego do czytania,
- e) zapewnienia, na żądanie wnioskodawcy, komunikacji w formie przez niego wnioskowanej, z uwzględnieniem racjonalności kosztów zapewnienia tej komunikacji.

3. Jeżeli dostosowanie budynków przez zainstalowanie urzędzeń oraz zastosowanie środków technicznych, o których mowa w ust. 2 pkt 1 lit. a i b, nie zapewnia osobom z niepełnosprawnościami możliwości samodzielnego dostępu do pomieszczeń, dany podmiot zobligowany jest zapewnić takiej osobie wsparcie innej osoby.

4. Minister właściwy do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw rozwoju regionalnego, może określić, w drodze rozporządzenia, szczegółowe standardy dostępności stanowiące zestaw technicznych wymagań dla projektowania i modernizacji w zakresie architektury, w celu wdrożenia rozwiązań dostępnych dla osób z niepełnosprawnościami.

5. Minister właściwy do spraw informatyzacji w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw rozwoju regionalnego, może określić, w drodze rozporządzenia, szczegółowe standardy dostępności stanowiące zestaw technicznych wymagań dla projektowania i modernizacji w zakresie cyfryzacji, w celu wdrożenia rozwiązań dostępnych dla osób z niepełnosprawnościami.

6. Minister właściwy do spraw transportu w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw rozwoju regionalnego, może określić, w drodze rozporządzenia, szczegółowe

standardy dostępności stanowiące zestaw technicznych wymagań dla projektowania i modernizacji w zakresie transportu, w celu wdrożenia rozwiązań dostępnych dla osób z niepełnosprawnościami.

7. W rozporządzeniach, o których mowa w ust. 4-6, właściwi ministrowie uwzględnią:

- 1) zasady uniwersalnego projektowania, o którym mowa w art. 2 Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzonej w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006;
- 2) konieczność ujednoczenia istniejących rozwiązań technicznych, przestrzennych, organizacyjnych oraz w zakresie komunikowania się, dla osób z niepełnosprawnościami;
- 3) rozwiązania zmierzające do poprawy infrastruktury i usług dla wszystkich użytkowników.

Rozdział 2

Koordinacja dostępności

Art. 5. 1. Za koordynację zapewnienia dostępności odpowiada minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego.

2. Koordinacja, o której mowa w ust. 1, polega w szczególności na:

- 1) monitorowaniu zapewniania dostępności;
- 2) inicjowaniu zmian przepisów prawnych w zakresie dostępności;
- 3) wyznaczaniu kierunków i prowadzeniu działań informacyjno-promocyjnych dotyczących dostępności;
- 4) zapewnieniu współpracy w zakresie dostępności pomiędzy:
 - a) jednostkami samorządu terytorialnego,
 - b) organami administracji publicznej, organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami,
 - c) innymi państwami, organizacjami oraz instytucjami zagranicznymi i międzynarodowymi;
- 5) inicjowaniu działań na rzecz poprawy świadomości społecznej w zakresie dostępności.

Art. 6. Rządowy program mający na celu wsparcie działań na rzecz dostępności jest przyjmowany w drodze uchwały przez Radę Ministrów na wniosek ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego.

Art. 7. 1. Rządowe programy przyjmowane przez Radę Ministrów lub programy przyjmowane przez właściwego ministra, obejmujące realizację zadań z zakresu dostępności, są przedkładane ministrowi właściwemu do spraw rozwoju regionalnego w celu wydania opinii dotyczącej zgodności z wymaganiami w zakresie dostępności, określonymi w ustawie.

2. W przypadku braku zgodności projektu programu, o którym mowa w ust.1, z wymaganiami w zakresie dostępności, określonymi w ustawie, minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego wydaje pisemną opinię, o której mowa w ust. 1, w terminie 30 dni od dnia otrzymania projektu programu.

3. W przypadku wydania przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego opinii o braku zgodności projektu programu, o którym mowa w ust. 1, z wymaganiami w zakresie dostępności, określonymi w ustawie, właściwy minister przygotowuje pisemne stanowisko do tej opinii.

4. Właściwy minister przedkłada do rozpatrzenia przez Radę Ministrów projekt programu, o którym mowa w ust. 1, wraz z opinią o braku zgodności projektu programu z wymaganiami w zakresie dostępności, określonymi w ustawie, oraz stanowiskiem, o którym mowa w ust. 3.

Art. 8. 1. Podmioty publiczne przekazują co 4 lata, najpóźniej do dnia 31 stycznia danego roku kalendarzowego, raport o stanie dostępności w zakresie swojej działalności i publikują go na swojej stronie podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej, a jeżeli nie mają strony podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej na swojej stronie internetowej.

2. Raport, o którym mowa w ust. 1, jest przygotowywany na formularzu opracowanym przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego i udostępnionym na stronie podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej tego ministra.

3. Raport, o którym mowa w ust. 1, jest przekazywany do:

- 1) ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego - w przypadku raportów przygotowywanych przez organy, o których mowa w art. 5 § 2 pkt 4 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 2096) oraz inne podmioty publiczne o ogólnokrajowym zasięgu działania, z zastrzeżeniem ust. 4;
- 2) właściwego miejscowo wojewody - w przypadku raportów przygotowywanych przez podmioty publiczne inne niż podmioty, o których mowa w pkt 1.

4. Raporty przygotowywane przez organy o których mowa w art. 5 § 2 pkt 4 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego, zawierają także informacje zbiorcze o stanie dostępności w zakresie działalności jednostek podległych oraz nadzorowanych przez te organy.

5. Wojewoda, w terminie do dnia 30 maja danego roku kalendarzowego, przygotowuje zbiorczy raport o stanie dostępności na terenie danego województwa, uwzględniający dane z raportów, o których mowa w ust. 3 pkt 2, i przekazuje go ministrowi właściwemu do spraw rozwoju regionalnego.

6. Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego, na podstawie raportów podmiotów, o których mowa w ust. 3 pkt 1, i zbiorczych raportów o stanie dostępności na terenie danego województwa przygotowuje, w terminie do dnia 30 listopada danego roku kalendarzowego, raport o stanie dostępności w kraju i przekazuje go do zaopiniowania Radzie Dostępności.

7. Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego, po uzyskaniu opinii, o której mowa w ust. 6, przedkłada raport o stanie dostępności w kraju do wiadomości Rady Ministrów.

8. Raport o stanie dostępności w kraju zawiera w szczególności:

- 1) analizę stanu dostępności w kraju;
- 2) ocenę skuteczności działań mających na celu zapewnienie dostępności w kraju;
- 3) rekomendacje dla poprawy dostępności w kraju, w tym w zakresie zmian przepisów prawa oraz innych dokumentów dotyczących dostępności.

Art. 9. Niezależnie od obowiązku, o którym mowa w art. 8 ust. 1, w szczególnie uzasadnionych przypadkach, minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego może, w każdym czasie, występować do podmiotów publicznych o przedstawienie sprawozdań z realizacji zadań na rzecz dostępności w zakresie ich działalności.

Art. 10. 1. Tworzy się Radę Dostępności, zwaną dalej „Radą”, jako organ opiniodawczo-doradczy ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego.

2. Do zadań Rady należy:

- 1) opiniowanie przekazanych przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego projektów aktów prawnych i innych dokumentów dotyczących dostępności;
- 2) proponowanie ministrowi właściwemu do spraw rozwoju regionalnego sposobu realizacji zadań określonych w programach mających na celu wsparcie działań na rzecz dostępności;

- 3) formułowanie propozycji w przedmiocie zmiany przepisów w zakresie dostępności;
- 4) opiniowanie kryteriów dostępu dla podmiotów ubiegających się o akredytację;
- 5) opiniowanie przedkładanych Radzie dokumentów dotyczących dostępności;
- 6) proponowanie potrzeby podejmowania działań w zakresie dostępności przez organy administracji publicznej;
- 7) wyrażanie opinii i zajmowanie stanowisk, w szczególności w zakresie realizacji potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz działań na rzecz poprawy świadomości społecznej w zakresie dostępności;
- 8) przygotowanie rocznego sprawozdania z działalności Rady.

3. Rada składa się z maksymalnie 50 członków.

4. Skład Rady ustala minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego, spośród kandydatów zaproponowanych przez:

- 1) organy administracji rządowej,
- 2) Komisję Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego, o której mowa w ustawie z dnia 6 maja 2005 r. o Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego oraz o przedstawicielach Rzeczypospolitej Polskiej w Komitecie Regionów Unii Europejskiej (Dz. U. poz. 759),
- 3) Radę Dialogu Społecznego, o której mowa w ustawie z dnia 24 lipca 2015 r. o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego (Dz. U. poz. 1240, z 2017 r. poz. 2371 oraz z 2018 r. poz. 1464 i 1608),
- 4) Radę Działalności Pożytku Publicznego oraz Komitet do spraw Pożytku Publicznego, o których mowa w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie,
- 5) Krajową Izbę Gospodarczą, o której mowa w ustawie z dnia 30 maja 1989 r. o izbach gospodarczych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1218 oraz z 2018 r. poz. 650),
- 6) Prezesa Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, o którym mowa w rozdziale 10 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, zwanego dalej „Prezesem PFRON”,
- 7) Krajową Radę Konsultacyjną do Spraw Osób Niepełnosprawnych, o której mowa w rozdziale 9 ustawy, o której mowa w pkt 6,
- 8) inne podmioty istotne w kontekście zadań Rady
- zwanych dalej „podmiotami zgłaszającymi”.

5. Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego zwraca się pisemnie do podmiotów zgłaszających o zgłoszenie kandydatów do Rady.

6. Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego może powołać do składu Rady również inne osoby, biorąc pod uwagę ich wiedzę i doświadczenie w zakresie dostępności.

7. Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego powołuje członków Rady spośród osób:

- 1) wskazanych przez podmioty zgłaszające lub
- 2) o których mowa w ust. 6

- biorąc pod uwagę ich kompetencje, doświadczenie i wiedzę ekspercką.

8. Członkiem Rady może być osoba, która:

- 1) nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe;
- 2) korzysta z pełni praw publicznych;
- 3) wyraziła zgodę na powołanie w skład Rady.

9. Kadencja Rady trwa cztery lata.

10. Przed upływem kadencji członkostwo w Radzie wygasa na skutek:

- 1) rezygnacji złożonej na piśmie przewodniczącemu Rady;
- 2) wniosku podmiotu zgłaszającego;
- 3) śmierci;
- 4) niemożności sprawowania funkcji z powodu długotrwałej choroby stwierdzonej zaświadczeniem lekarskim;
- 5) skazania prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe;
- 6) pozbawienia praw publicznych.

11. W przypadku, o którym mowa w ust. 10, minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego może powołać nowego członka Rady na okres pozostały do końca kadencji, spośród pozostałych zgłoszonych kandydatów, po potwierdzeniu aktualności zgłoszenia, z uwzględnieniem ust. 4 i 6.

12. Przewodniczącym Rady jest minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego.

13. Przewodniczący Rady w szczególności:

- 1) powołuje i odwołuje wiceprzewodniczącego Rady spośród jej członków;
- 2) kieruje jej pracami i reprezentuje ją na zewnątrz;
- 3) może powoływać zespoły ekspertów i grupy robocze.

14. W przypadku nieobecności przewodniczącego zastępuje go wiceprzewodniczący Rady.

15. Na posiedzenie Rady mogą być zapraszane przez przewodniczącego inne osoby, o ile jest to uzasadnione zadaniami Rady.

16. Udział w pracach Rady jest nieodpłatny.

17. Za udział w pracach Rady, członkom Rady oraz osobom, o których mowa w ust. 15, przysługują diety oraz zwrot kosztów podróży i zakwaterowania na warunkach określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 77⁵ § 2 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy (Dz. U. z 2018 r. poz. 917, 1000, 1076, 1608 i 1629).

18. Obsługę Rady zapewnia urząd obsługujący ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego.

19. Szczegółowy tryb działania Rady określa regulamin ustanawiany na wniosek Rady przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego.

Art. 11. 1. Każdy organ władzy publicznej, w tym organ administracji rządowej i samorządowej, organ kontroli państwowej i ochrony prawa oraz sądy i trybunały, wyznacza co najmniej jednego koordynatora do spraw dostępności, spośród osób posiadających wiedzę i umiejętności w zakresie zapewnienia dostępności.

2. Do zadań koordynatora do spraw dostępności należy w szczególności:

- 1) wsparcie osób z niepełnosprawnościami w dostępie i korzystaniu z usług świadczonych przez organ, o którym mowa w ust. 1;
- 2) ustalanie oraz wdrażanie planu działania na rzecz poprawy dostępności organu, o którym mowa w ust. 1, zgodnie z wymaganiami określonymi w art. 4 ust. 2 i 3;
- 3) współpraca z organizacjami działającymi na rzecz osób z niepełnosprawnościami.

3. Organ, o którym mowa w ust. 1, jest zobligowany do publikowania na swojej stronie internetowej oraz w Biuletynie Informacji Publicznej danych kontaktowych koordynatora do spraw dostępności oraz treści planu działania, o którym mowa w ust. 2 pkt 2.

Rozdział 3

System akredytacji i certyfikacji

Art. 12. 1. O status podmiotu akredytowanego w zakresie certyfikowania dostępności architektonicznej i cyfrowej mogą ubiegać się podmioty realizujące zadania na rzecz dostępności, w tym podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 2 i ust. 3 pkt 3 i 4 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, statutowo

działające na rzecz osób z niepełnosprawnościami, zwane dalej „podmiotami ubiegającymi się o akredytację” .

2. Warunkiem udzielenia akredytacji jest spełnienie przez podmiot ubiegający się o akredytację kryteriów dostępu określonych w przepisach wydanych na podstawie ust. 16.

3. Akredytacja jest udzielana bezpłatnie przez Prezesa PFRON na wniosek podmiotu ubiegającego się o akredytację.

4. Wniosek jest składany w postaci papierowej lub elektronicznej za pomocą środków komunikacji elektronicznej, o których mowa w ustawie z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną (Dz. U. z 2017 r. poz. 1219 oraz z 2018 r. poz. 650).

5. Wniosek złożony za pomocą środków komunikacji elektronicznej opatruje się kwalifikowanym podpisem elektronicznym.

6. Prezes PFRON w terminie nie dłuższym niż 30 dni od dnia złożenia kompletnego wniosku zawiadamia podmiot ubiegający się o akredytację o udzieleniu albo odmowie udzielenia akredytacji.

7. Dokumentem potwierdzającym udzielenie akredytacji jest świadectwo akredytacji.

8. Świadectwo akredytacji zawiera co najmniej:

- 1) oznaczenie podmiotu udzielającego akredytacji;
- 2) nazwę podmiotu, któremu udzielono akredytacji oraz wskazanie adresu jego siedziby;
- 3) numer i oznaczenie certyfikatu akredytacji;
- 4) zakres i warunki udzielonej akredytacji;
- 5) okres ważności akredytacji;
- 6) datę wydania i podpis Prezesa PFRON.

9. W okresie ważności akredytacji podmiot, któremu udzielono akredytacji jest obowiązany spełniać kryteria dostępu wynikające z udzielonej akredytacji.

10. Odmowa udzielenia akredytacji następuje po stwierdzeniu, że podmiot ubiegający się o akredytację nie spełnia kryteriów dostępu określonych w przepisach wydanych na podstawie ust. 16.

11. Jeżeli podmiot, któremu udzielono akredytacji przestał spełniać kryteria dostępu określone w przepisach wydanych na podstawie ust. 16 lub nie wywiązuje się z warunków wskazanych w świadectwie akredytacji, Prezes PFRON zawiesza akredytację, wskazując jednocześnie termin na usunięcie przyczyn będących podstawą zawieszenia.

12. W przypadku nieusunięcia przez podmiot, któremu udzielono akredytacji przyczyn będących podstawą zawieszenia akredytacji w terminie, o którym mowa w ust. 11, Prezes PFRON ogranicza zakres akredytacji lub cofa akredytację.

13. Zawieszenie akredytacji, ograniczenie zakresu akredytacji lub cofnięcie akredytacji następuje również na wniosek akredytowanego podmiotu.

14. W przypadku odmowy udzielenia akredytacji albo zawieszenia akredytacji, ograniczenia zakresu akredytacji lub cofnięcia akredytacji Prezes PFRON obowiązany jest zawiadomić:

- 1) podmiot ubiegający się o akredytację - o odmowie jej udzielenia,
 - 2) podmiot, któremu udzielono akredytacji - odpowiednio o zawieszeniu akredytacji, ograniczeniu jej zakresu lub o cofnięciu akredytacji
- wskazując jednocześnie uzasadnienie faktyczne i prawne.

15. Prezes PFRON podaje do publicznej wiadomości, na swojej stronie internetowej, informacje o akredytowanych podmiotach oraz o zawieszeniu akredytacji, ograniczeniu zakresu akredytacji lub cofnięciu akredytacji.

16. Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego określi, w drodze rozporządzenia, kryteria dostępu dla podmiotów ubiegających się o akredytację oraz wzór wniosku, o którym mowa w ust. 3, mając na względzie konieczność zapewnienia odpowiedniego potencjału i wysokiej jakości usług certyfikowania dostępności architektonicznej i cyfrowej.

Art. 13. 1. W przypadku odmowy udzielenia akredytacji, zawieszenia akredytacji, ograniczenia zakresu akredytacji lub cofnięcia akredytacji podmiotowi ubiegającemu się o akredytację lub podmiotowi, któremu udzielono akredytacji przysługuje wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy.

2. Wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy wnosi się do Prezesa PFRON w terminie 14 dni od dnia doręczenia wraz z uzasadnieniem zawiadomienia o odmowie udzielenia akredytacji, zawieszeniu akredytacji, ograniczeniu zakresu akredytacji lub cofnięciu akredytacji.

3. Wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy podlega rozpatrzeniu w terminie 30 dni od dnia doręczenia wniosku.

4. Po rozpatrzeniu wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy Prezes PFRON:

- 1) stwierdza zasadność wniosku i odpowiednio:
 - a) udziela akredytacji, albo
 - b) odstępuje od:

- zawieszenia akredytacji,
 - ograniczenia zakresu akredytacji,
 - cofnięcia akredytacji;
- 2) oddała wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy, jeżeli jest on bezzasadny, wskazując uzasadnienie faktyczne i prawne.

5. W postępowaniach w przedmiocie udzielenia akredytacji, zawieszenia akredytacji, ograniczenia zakresu akredytacji lub cofnięcia akredytacji nie stosuje się przepisów ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego, z wyjątkiem przepisów dotyczących wyłączenia pracowników organu, doręczeń i sposobu obliczania terminów.

6. W przypadku, o którym mowa w ust. 4 pkt 2, podmiotowi ubiegającemu się o udzielenie akredytacji lub akredytowanemu podmiotowi przysługuje skarga do sądu administracyjnego w terminie 30 dni od dnia doręczenia zawiadomienia o oddaleniu wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy.

7. W postępowaniu przed sądem stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2018 r. poz. 1302, 1467 i 1629) o zaskarżaniu do sądu decyzji administracyjnych.

Art. 14. 1. Certyfikacja dostępności ma na celu weryfikację, czy dany podmiot, w zakresie miejsca prowadzonej działalności i sposobu świadczonych usług, zapewnia dostępność architektoniczną i cyfrową, na warunkach określonych w art. 4 ust. 2 pkt 1 i 2 oraz ust. 3.

2. Dokumentem potwierdzającym spełnienie wymagań w zakresie certyfikacji jest certyfikat dostępności. Certyfikat dostępności jest wydawany dla konkretnego podmiotu i zachowuje ważność przez okres czterech lat, od dnia jego wydania.

3. Certyfikacji dostępności i wydania certyfikatu dostępności dokonuje wyłącznie podmiot, posiadający ważne świadectwo akredytacji, na wniosek podmiotu ubiegającego się o wydanie certyfikatu dostępności.

4. Organy władzy publicznej, w tym organy administracji rządowej i samorządowej, organy kontroli państwowej i ochrony prawa oraz sądy i trybunały są obowiązane do posiadania ważnego certyfikatu dostępności w zakresie dostępności architektonicznej oraz cyfrowej.

5. Warunkiem uzyskania certyfikatu dostępności przez organy, o których mowa w ust. 4, jest niezależnie od spełnienia wymagań, o których mowa w ust.1, także:

- 1) wyznaczenie koordynatora do spraw dostępności;

- 2) ustalenie planu, o którym mowa w art. 11 ust. 2 pkt 2;
- 3) poddanie się audytowi certyfikacyjnemu na zasadach określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 17.

6. Podmioty inne niż organy, o których mowa w ust. 4, w szczególności przedsiębiorcy oraz podmioty świadczące usługi o charakterze powszechnym, a także organizacje pozarządowe, o których mowa w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie mogą ubiegać się o certyfikat dostępności.

7. Do postępowania w przedmiocie wydania certyfikatu dostępności stosuje się odpowiednio przepisy art. 12 ust. 4-15 i art. 13, z tym, że certyfikat dostępności jest wydawany przez podmiot dokonujący certyfikacji.

8. Wydanie certyfikatu dostępności podlega opłacie certyfikacyjnej, która jest wnoszona na rzecz podmiotu dokonującego certyfikacji.

Art. 15. 1. Organ, o którym mowa w art. 14 ust. 4, który nie dopełnia obowiązku posiadania ważnego certyfikatu dostępności, podlega administracyjnej karze pieniężnej.

2. Administracyjną karę pieniężną nakłada w drodze decyzji, Prezes PFRON.

3. Od decyzji Prezesa PFRON nakładającej administracyjną karę pieniężną, o której mowa w ust. 2, przysługuje wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy do Prezesa PFRON.

4. Administracyjna kara pieniężna za brak certyfikatu dostępności w zakresie dostępności architektonicznej, nakładana jest w wysokości określonej jako iloczyn stawki opłaty (s), o której mowa w art. 59f ust. 2 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane (Dz. U. z 2018 r. poz. 1202, 1276, 1496 i 1669), współczynnika kategorii obiektu budowlanego (k) i współczynnika wielkości obiektu budowlanego (w) określonych w załączniku, o którym mowa w art. 59f ust. 3 tej ustawy.

5. Administracyjna kara pieniężna za brak certyfikatu dostępności w zakresie dostępności cyfrowej, nakładana jest w wysokości określonej w art. 15 ust. 1 ustawy z dnia o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych (Dz. U. poz.).

6. Przed wydaniem decyzji, o której mowa w ust. 2, Prezes PFRON wzywa właściwy organ, o którym mowa w art. 14 ust. 4, do przedłożenia ważnego certyfikatu dostępności, wyznaczając jednocześnie temu podmiotowi odpowiedni termin na poddanie się certyfikacji dostępności.

7. Termin, o którym mowa w ust. 6, nie może być krótszy niż 90 dni od dnia doręczenia wezwania.

8. Po bezskutecznym upływie terminu, o którym mowa w ust. 6, Prezes PFRON wydaje decyzję, o której mowa w ust. 2.

Art. 16. Administracyjna kara pieniężna, o której mowa w art. 15 ust. 1, jest przekazywana na wyodrębniony rachunek Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, z przeznaczeniem na finansowanie działań i programów z zakresu dostępności.

Art. 17. Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego, po zasięgnięciu opinii Prezesa PFRON, określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) metodologię certyfikowania dostępności,
- 2) sposób przeprowadzania audytu certyfikacyjnego,
- 3) wzór wniosku o wydanie certyfikatu dostępności,
- 4) wzór certyfikatu dostępności,
- 5) sposób wnoszenia opłat certyfikacyjnych oraz wysokość tych opłat

- uwzględniając konieczność stworzenia efektywnych warunków dokonywania certyfikacji, w szczególności organów, o których mowa w art. 14 ust. 4, w skali kraju, oraz mając na uwadze niezbędne koszty związane z certyfikacją.

Rozdział 4

Postępowanie skargowe

Art. 18. 1. Każdy ma prawo poinformować podmiot publiczny oraz podmiot, o którym mowa w art. 3 ust. 2, o braku dostępności do obiektu, informacji lub usługi.

2. Niezależnie od treści ust. 1, każda osoba z niepełnosprawnością, lub jej przedstawiciel ustawowy, której nie zapewniono dostępności do obiektu, informacji lub usługi, do których miała prawo, może złożyć wniosek o zapewnienie dostępności.

3. Wniosek o zapewnienie dostępności jest wnoszony do podmiotu publicznego albo do podmiotu, o którym mowa w art. 3 ust. 2, z którego działalnością związane jest żądanie zapewnienia dostępności zawarte we wniosku.

4. Wniosek o zapewnienie dostępności zawiera:

- 1) dane kontaktowe wnioskodawcy;

- 2) wskazanie bariery utrudniającej lub uniemożliwiającej wnioskodawcy uzyskanie dostępu do obiektu, informacji lub usługi;
- 3) żądanie zapewnienia wnioskodawcy dostępności w zakresie, o którym mowa w ust. 2;
- 4) wskazanie sposobu kontaktu z osobą składającą wniosek;
- 5) wskazanie preferowanego sposobu zapewnienia dostępności, jeżeli dotyczy.

5. Zapewnienie dostępności w zakresie żądanym przez wnioskodawcę następuje bez zbędnej zwłoki, nie później jednak niż w terminie 14 dni od dnia złożenia wniosku o zapewnienie dostępności.

6. Jeżeli obiekt, informacja lub usługa, o których mowa w ust. 2, nie mogą zostać udostępnione, w sposób zgodny ze złożonym wnioskiem o zapewnienie dostępności i w terminie, o którym mowa w ust. 5, podmiot o którym mowa w ust. 3, niezwłocznie powiadamia wnioskodawcę o przyczynach opóźnienia i wskazuje w jaki sposób zapewni dostępność w zakresie, którego dotyczy wniosek, oraz termin zapewnienia dostępności, nie dłuższy niż 30 dni od dnia złożenia wniosku.

7. W postępowaniu w przedmiocie wniosku o zapewnienie dostępności, w zakresie określonym w ust. 2-6, nie stosuje się przepisów ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego, z wyjątkiem przepisów dotyczących wyłączenia pracowników organu, doręczeń i sposobu obliczania terminów.

8. W przypadku, gdy podmiot, o którym mowa w ust. 3, nie zapewnił wnioskodawcy dostępności:

- 1) na warunkach i w terminie, o których mowa w ust. 5, albo
- 2) w sposób określony w ust. 6

- wnioskodawcy służy prawo złożenia skargi na brak dostępności, zwanej dalej „skargą”.

9. Skargę wnosi się do Prezesa PFRON w terminie 30 dni od dnia, w którym upłynął odpowiednio termin:

- 1) określony w ust. 5 albo
- 2) wskazany w powiadomieniu, o którym mowa w ust. 6.

10. Skarga powinna spełniać wymagania formalne określone dla wniosku, o którym mowa w ust. 4, z tym, że w zakresie pkt 2, 3 i 5 wystarczające jest załączenie do skargi kopii wniosku.

11. Stronami postępowania wszczętego na skutek wniesienia skargi są skarżący oraz podmiot publiczny albo podmiot, o którym mowa w art. 3 ust. 2, którego działalności dotyczy treść skargi.

12. W przypadku stwierdzenia, że niezapewnienie dostępności w zakresie, o którym mowa w ust. 8, nastąpiło na skutek naruszenia przepisów ustawy, Prezes PFRON nakazuje podmiotowi publicznemu albo podmiotowi, o którym mowa w art. 3 ust. 2, w drodze decyzji administracyjnej, zapewnienie dostępności, wraz z określeniem:

- 1) sposobu zapewnienia dostępności skarżącemu;
- 2) terminu realizacji nakazu, nie krótszego niż 30 dni, a w sprawach szczególnie skomplikowanych – nie krótszego niż 60 dni, od dnia doręczenia decyzji administracyjnej.

13. Od decyzji, o której mowa w ust. 12, służy wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy do Prezesa PFRON.

14. W zakresie nieuregulowanym w niniejszej ustawie do postępowań w sprawach skarg stosuje się przepisy działów I i II ustawy z dnia 14 czerwca 1960 - Kodeks postępowania administracyjnego.

Art. 19. 1. W przypadku braku realizacji nakazu w terminie, o którym mowa w art. 18 ust. 12 pkt 2, stosuje się odpowiednio przepisy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji dotyczące grzywiny w celu przymuszenia.

2. Wpływy z grzywien, o których mowa w ust. 1, są przekazywane na wyodrębniony rachunek Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, z przeznaczeniem na finansowanie działań i programów z zakresu dostępności.

Rozdział 5

Zmiany w przepisach obowiązujących

Art. 20. W ustawie z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1983) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 5 dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. Instytucja kultury składająca wniosek o dotacje, o których mowa w ust. 2, przedstawia, w jaki sposób przez wykorzystanie środków z dotacji będzie następować zwiększanie dostępności do materiałów w formach dostosowanych do potrzeb i możliwości osób z niepełnosprawnościami. Brak przedstawienia sposobu zwiększania dostępności wyklucza możliwość otrzymania dotacji.”;

- 2) art. 9a otrzymuje brzmienie:

„Art. 9a. 1. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego określi, w drodze rozporządzenia, zakres zadań objętych mecenatem państwa,

szczególony tryb składania wniosków o udzielenie dotacji, o których mowa w art. 5 ust. 2 i art. 9 ust. 3, oraz ich przekazywania i rozliczania, uwzględniając rządowe programy z zakresu kultury i dziedzictwa narodowego oraz konieczności zapewnienia ciągłości realizowanych zadań.

2. Przy określaniu zakresu zadań objętych mecenatem państwa w rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1, minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego uwzględni w szczególności potrzebę zwiększania dostępności do materiałów kulturalnych w formach dostosowanych do potrzeb i możliwości osób z niepełnosprawnościami.

3. Przy określeniu zasad oceny formalnej, rachunkowej i merytorycznej wniosku o udzielenie dotacji, o których mowa w ust. 1, minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego uwzględni potrzebę oceny jakości przedstawionych przez wnioskodawcę rozwiązań w zakresie zwiększania dostępności do materiałów w formach dostosowanych do potrzeb i możliwości osób z niepełnosprawnościami.”;

3) po art. 9a dodaje się art. 9b w brzmieniu:

„Art. 9b. 1. W umowach stanowiących podstawę udzielenia dotacji, o których mowa w art. 5 ust. 2 i art. 9 ust. 3, lub podstawę udzielenia wsparcia finansowego, o którym mowa w art. 1 ust. 3, których przedmiotem jest zamówienie materiałów kulturalnych, zawiera się postanowienia dotyczące minimalnej ilości materiałów kulturalnych w formach dostosowanych do potrzeb i możliwości osób z niepełnosprawnościami.

2. Udział materiałów kulturalnych w formach dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami w ogólnej ilości materiałów kulturalnych dofinansowywanych na podstawie umowy, o której mowa w ust. 1, nie może wynieść mniej niż 0,5% całości zamówienia.”;

4) w art. 13:

a) w ust. 2 w pkt 6 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 7 i 8 w brzmieniu:

„7) postanowienia w zakresie sposobu, w jaki instytucja kultury wspiera dostępność materiałów oraz aktywności kulturalnych w formach dostosowanych do potrzeb i możliwości osób z niepełnosprawnościami;

8) postanowienia w zakresie sposobu finansowania zadania, o którym mowa w pkt 7.”,

b) po ust. 2 dodaje się ust. 2a i 2b w brzmieniu:

„2a. Na zadanie, o którym mowa w ust. 2 pkt 7, instytucja kultury przeznacza co najmniej 0,5% rocznego budżetu.

2b. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego może, na wniosek instytucji kultury lub jej organizatora, zwolnić instytucję kultury w formie decyzji administracyjnej z obowiązku wskazanego w ustępie poprzedzającym na okres do 5 lat, o ile realizacja tego obowiązku jest w warunkach lokalnych instytucji kultury niecelowa. Ponowne złożenie wniosku jest dopuszczalne.”;

5) w art. 34:

a) w ust. 2 w pkt 4 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 5 w brzmieniu:

„5) określenie planowanych działań w zakresie dostosowania imprezy dla osób z niepełnosprawnościami.”,

b) dodaje się ust. 9 w brzmieniu:

„9. Organizator imprezy artystycznej lub rozrywkowej zapewnia racjonalne usprawnienia, o których mowa w art. 2 Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzonej w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r. (Dz. U. z 2012 r. poz. 1169 oraz z 2018 r. poz. 1217), niezbędne do uczestnictwa osób z niepełnosprawnościami, chyba że byłoby to związane z nadmiernymi trudnościami lub kosztami.”;

6) w art. 35 po wyrazach „o których mowa w art. 34 ust. 3” dodaje się wyrazy „oraz ust. 9.”.

Art. 21. W ustawie z dnia 20 czerwca 1992 r. o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego (Dz. U. z 2018 r. poz. 295) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2 w ust. 5 skreśla się zdanie drugie;

2) w art. 4:

a) w ust. 4 w pkt 5 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 6 w brzmieniu:

„6) osoby posiadające orzeczenie o niepełnosprawności w stopniu umiarkowanym.”,

b) ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Do ulgi 37% przy przejazdach środkami publicznego transportu autobusowego w komunikacji zwykłej i przyspieszonej, na podstawie biletów jednorazowych, są uprawnione osoby wymienione w ust. 4 pkt 1 i 6.”.

Art. 22. W ustawie z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji (Dz. U. z 2017 r. poz. 1414, 2111 oraz z 2018 r. poz. 650, 915 i 1717) art. 18a otrzymuje brzmienie:

„Art. 18a. Nadawcy programów telewizyjnych są obowiązani do zapewniania dostępności audycji dla osób z niepełnosprawnościami z powodu dysfunkcji narządu wzroku oraz osób z niepełnosprawnościami z powodu dysfunkcji narządu słuchu, przez wprowadzanie odpowiednich udogodnień: audiodeskrypcji oraz napisów dla niesłyszących, tak aby:

- 1) w 2025 roku co najmniej 60 % kwartalnego czasu nadawania programu,
- 2) w 2026 roku co najmniej 70 % kwartalnego czasu nadawania programu,
- 3) w 2027 roku co najmniej 80 % kwartalnego czasu nadawania programu,
- 4) w 2028 roku co najmniej 95 % kwartalnego czasu nadawania programu – z wyłączeniem reklam i telesprzedaży, posiadało takie udogodnienia.”.

Art. 23. W ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 511, 1000, 1076 i 1925) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 21 po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Wpłaty, o których mowa w ust. 1, ulegają obniżeniu o 5% dla pracodawcy innego niż podmiot, o którym mowa w art. 14 ust. 4 ustawy z dnia o dostępności (Dz. U. poz. ...), posiadającego certyfikat dostępności, o którym mowa w art. 14 ust. 5 tej ustawy, począwszy od pierwszego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym dla pracodawcy tego został wydany certyfikat dostępności.”;

- 2) w art. 35a w ust. 1 w pkt 7 w lit. f średnik zastępuje się przecinkiem i dodaje się lit. g w brzmieniu:

„g) dofinansowanie zamiany mieszkania, w sytuacji braku możliwości dostosowania dotychczas zajmowanego lub jeżeli dostosowanie jest nieracjonalne ekonomicznie;”;

- 3) w art. 46 w ust. 1 po pkt 8a dodaje się pkt 8b i 8c w brzmieniu:

„8b) środki z tytułu kar pieniężnych nałożonych na podstawie art. 15 ustawy z dnia o dostępności;

8c) środki z tytułu grzywny w celu przymuszenia, o których mowa w art. 19 ustawy z dnia o dostępności;”;

- 4) w art. 47 w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) realizację programów wspieranych ze środków pomocowych Unii Europejskiej na rzecz osób niepełnosprawnych lub osób niepełnosprawnych, o których mowa w art. 1 Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzonej w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r. (Dz. U. z 2012 r. poz. 1169 oraz z 2018 r. poz. 1217) przewidzianych do wdrożenia w danym roku;”;

5) w art. 50 w ust. 2 po pkt 1a dodaje się pkt 1b w brzmieniu:

„1b) przedstawiciela ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego;”.

Art. 24. W ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 1876, z późn. zm.²⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 109 dodaje się ust. 3 i 4 w brzmieniu:

„3. Osoba z niepełnosprawnością ma prawo otrzymania ogólnych warunków umów oraz regulaminów w formach dostępnych dla potrzeb osób niepełnosprawnych takich jak: nagranie audio, nagranie wizualne treści w polskim języku migowym, wydruk w systemie Braille’a lub wydruk z wielkością czcionki wygodną do czytania, w ciągu siedmiu dni od zgłoszenia takiej potrzeby.

4. Treść ogólnych warunków umów oraz regulaminów udostępnia się odpowiednio w formach dostępnych dla osób z niepełnosprawnościami poprzez system bankowości elektronicznej.”;

2) w art. 111 dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. Osoba z niepełnosprawnością ma prawo otrzymania informacji, o których mowa w ust. 1 i 2, w formach dostępnych dla potrzeb osób z niepełnosprawnościami takich jak nagranie audio, nagranie wizualne treści w polskim języku migowym, wydruk w systemie Braille’a, wydruk z wielkością czcionki wygodną do czytania w ciągu siedmiu dni od zgłoszenia takiej potrzeby.”.

Art. 25. W ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2018 r. poz. 1945) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2 w pkt 19 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 20 w brzmieniu:

„20) „uniwersalnym projektowaniu” – należy przez to rozumieć uniwersalne projektowanie, o którym mowa w art. 2 Konwencji o prawach osób

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2017 r. poz. 2361 i 2491 oraz z 2018 r. poz. 62, 106, 138, 650, 685, 723, 864, 1000, 1075, 1499 i 1629.

niepełnosprawnych, sporządzonej w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r. (Dz. U. z 2012 r. poz. 1169 oraz z 2018 r. poz. 1217).”;

- 2) w art. 10 w ust. 1 w pkt 5 po wyrazach „w tym ochrony ich zdrowia” dodaje się wyrazy „oraz zapewnienia dostępności przestrzeni dla osób z niepełnosprawnościami, zgodnie z zasadami uniwersalnego projektowania;”;
- 3) w art. 15 w ust. 1 w pkt 2 po wyrazach „o której mowa w art. 32 ust. 2” dodaje się wyrazy „, oraz sposób uwzględnienia zasad uniwersalnego projektowania;”;
- 4) w art. 30 po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Osoba z niepełnosprawnością ma prawo do zapoznania się z treścią studium i planu miejscowego w sposób właściwy dla jej rodzaju i stopnia niepełnosprawności w terminie 14 dni od dnia zgłoszenia wniosku o udostępnienie treści studium lub planu miejscowego.”;
- 5) w art. 32 w ust. 1 po wyrazach „w zagospodarowaniu przestrzennym gminy,” dodaje się wyrazy „w tym stopień wdrożenia zasad uniwersalnego projektowania,”.

Art. 26. W ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2018 r. poz. 2067) w art. 25:

- 1) w ust. 1 w pkt 1 po wyrazach „tego zabytku” dodaje się wyrazy „, jak również możliwości jego dostosowania do potrzeb i możliwości osób z niepełnosprawnościami;”;
- 2) dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. W programie prac konserwatorskich należy uwzględnić w jakim zakresie możliwe jest dostosowanie zabytku do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.”.

Art. 27. W ustawie z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (Dz. U. z 2017 r. poz. 1318 i 1524 oraz z 2018 r. poz. 1115 i 1515) w art. 12 dotychczasową treść oznacza się jako ust. 1 i dodaje się ust. 2 w brzmieniu:

„2. Pacjent będący osobą z niepełnosprawnością ma prawo do otrzymania informacji, o których mowa w ust. 1 oraz w art. 9-12, w zrozumiałym dla niego sposobie, w szczególności z wykorzystaniem środków wspierających komunikowanie się, o których mowa w art. 3 ust. 5 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się (Dz. U. z 2017 r. poz. 1824).”.

Art. 28. W ustawie z dnia 19 listopada 2009 r. o grach hazardowych (Dz. U. z 2018 r. poz. 165, 650, 723 i 1629) w art. 86:

- 1) w ust. 4 po wyrazach „osób niepełnosprawnych,” dodaje się wyrazy „rozwój turystyki społecznej”;
- 2) w ust. 6 po wyrazach „ministrem właściwym do spraw finansów publicznych” dodaje się wyrazy „ministrem właściwym do spraw turystyki”.

Art. 29. W ustawie z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie (Dz. U. z 2018 r. poz. 1263 i 1669) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 4 w ust. 2 po wyrazach „z wyłączeniem przepisów dotyczących rejestracji” dodaje się wyrazy „, przy czym statut uczniowskiego klubu sportowego określa działania podejmowane w celu zwiększania dostępności dla osób z niepełnosprawnościami działalności sportowej prowadzonej przez klub, w szczególności sposoby aktywizacji sportowej osób z niepełnosprawnościami lub promocji sportu w ich środowisku także w formach dla nich dostępnych.”;

- 2) w art. 11 po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

„2a. Statut polskiego związku sportowego określa działania podejmowane w celu zwiększania dostępności dla osób z niepełnosprawnościami działalności sportowej prowadzonej przez związek, a także sposób promocji uprawianej dyscypliny, także w formach dostępnych dla osób z niepełnosprawnościami.”;

- 3) w art. 28 dodaje się ust. 3 – 5 w brzmieniu:

„3. Dotacja, o której mowa w ust. 1, może zostać przyznana w całości również na wspieranie działalności sportowej wśród osób z niepełnosprawnościami, zwłaszcza poprzez zachęcanie tych osób do uprawiania sportu, pomoc przy organizowaniu i prowadzeniu działalności sportowej oraz dostosowanie obiektów sportowych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami lub zakupie odpowiedniego sprzętu.

4. Klub sportowy, który otrzymał dotację z budżetu jednostki samorządu terytorialnego, o której mowa w ust. 1, na cel inny niż wskazany w ust. 3, przeznaczają co najmniej 15% jej wysokości na włączenie osób z niepełnosprawnościami w dotowane przedsięwzięcie sportowe lub rezultat tego przedsięwzięcia, co może polegać w szczególności na przygotowaniu zajęć sportowych dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, przygotowaniu odpowiednich wydarzeń w ramach realizowanego przedsięwzięcia sportowego, zakupieniu odpowiedniego sprzętu,

promocji uprawianej dyscypliny sportu wśród osób z niepełnosprawnościami, a także dostosowaniu innych zadań, o których mowa w ust. 2.

5. Jeżeli ze względu na lokalną strukturę demograficzną wydatkowanie dotacji celowej w sposób wskazany w ust. 4 jest niecelowe, to w uchwale, o której mowa w ust. 1, klub sportowy może być z tego obowiązku zwolniony lub część środków przeznaczonych na włączenie osób z niepełnosprawnościami odpowiednio pomniejszona.”.

Art. 30. W ustawie z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym (Dz. U. z 2018 r. poz. 2016) w art. 21:

- 1) w ust. 1 w pkt 2 skreśla się wyrazy „, w tym osób niepełnosprawnych i osób o ograniczonej zdolności ruchowej”;
- 2) po ust. 1 dodaje się ust. 1a o brzmieniu:

„1a. Przy udzielaniu zamówienia publicznego na wykonywanie publicznego transportu zbiorowego, w specyfikacji istotnych warunków zamówienia uwzględnia się konieczność zapewnienia w środkach transportu rozwiązań technicznych służących zapewnieniu ich dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, w tym w szczególności z niepełnosprawnością ruchową.”.

Art. 31. W ustawie z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami (Dz. U. z 2017 r. poz. 978, z późn. zm.³⁾) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 51 po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Egzamin państwowy przeprowadza się w formach dostępnych dla osób niepełnosprawnych, w przypadku zgłoszenia takiej potrzeby przez osobę z niepełnosprawnością nie później niż na trzy dni przed planowanym terminem egzaminu.”;
- 2) w art. 53 po ust. 4a dodaje się ust. 4b w brzmieniu:

„4b. Jeżeli z wnioskiem, o którym mowa w ust. 4a, wystąpi osoba z niepełnosprawnością koszty udostępnienia pojazdu pokrywa wojewódzki ośrodek ruchu drogowego.”;
- 3) w art. 53a po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2017 r. poz. 2418 oraz z 2018 r. poz. 138, 650, 728, 957, 1039, 1098, 1099, 1284, 1544 i 1629.

„2a. Jeżeli z wnioskiem o udostępnienie pojazdu wystąpiła osoba z niepełnosprawnością, a ośrodek szkolenia kierowców nie może udostępnić pojazdu w danym terminie, ośrodek informuje o najbliższym możliwym terminie udostępnienia takiego pojazdu.”;

4) po art. 53a dodaje się art. 53b w brzmieniu:

„Art. 53b. 1. Osoba z niepełnosprawnością może w trakcie praktycznej części egzaminu wykorzystać własny pojazd, jeżeli został dostosowany do rodzaju jej niepełnosprawności.

2. Wojewódzkie ośrodki ruchu drogowego w trakcie praktycznej części egzaminu na własny koszt zapewniają, na wniosek osoby z niepełnosprawnościami zgłoszony co najmniej na 7 dni przed terminem egzaminu, niezbędną komunikację w formach dostępnych dla osoby z niepełnosprawnością.”.

Art. 32. W ustawie z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2018 r. poz. 160, z późn. zm.⁴⁾) w art. 22 po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

„2a. Podmiot wykonujący działalność leczniczą podejmuje działania ułatwiające osobie z niepełnosprawnością korzystanie z jej pomieszczeń i urządzeń, w szczególności poprzez wprowadzanie racjonalnych usprawnień, o których mowa w art. 2 Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzonej w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r. (Dz. U. z 2012 r. poz. 1169 oraz z 2018 r. poz. 1217).”.

Art. 33. W ustawie z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2018 r. poz. 1398) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 9 w ust. 1:

- a) we wprowadzeniu do wyliczenia po wyrazach „w szczególności bezrobocia, ubóstwa,” dodaje się wyrazy „wykluczenia spowodowanego niepełnosprawnością,”,
- b) w pkt 3 po wyrazach „do zmieniających się funkcji obszaru,” dodaje się wyrazy „niedostosowania otoczenia osób z niepełnosprawnościami do ich wymagań,”,
- c) w pkt 4 po wyrazach „ochrony środowiska” dodaje się wyrazy „i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami.”;

⁴⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2018 r. poz. 650, 1128, 1375, 1532, 1629, 1669 i 1693.

- 2) w art. 15 w ust. 1 w pkt 5 w lit. a po wyrazach „w odniesieniu do celów rewitalizacji,” dodaje się wyrazy „objaśnienie sposobu rozwiązywania problemu dostępności dla osób z niepełnosprawnościami,”.

Rozdział 6

Przepisy przejściowe i końcowe

Art. 34. 1. W terminie 12 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy, ministrowie, każdy w zakresie swojej właściwości, dokonają przeglądu obowiązującego prawa pod kątem zapewnienia dostępności i sporządzą raporty zawierające propozycje zmian prawnych w tym zakresie.

2. Raporty, o których mowa w ust. 1, są kierowane do ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego, który kieruje je do opinii Rady. Raporty opiniowane są przez Radę w drodze uchwały, która może zawierać rekomendacje do zmian prawnych.

3. Właściwy minister w terminie 12 miesięcy od dnia podjęcia uchwały, o której mowa w ust. 2, opracowuje i przedstawia Radzie Ministrów propozycje zmian prawnych mających na celu zapewnienie dostępności.

Art. 35. Rządowy Program Dostępność Plus, przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 17 lipca 2018 r., z dniem wejścia w życie ustawy staje się rządowym programem mającym na celu wsparcie działań na rzecz dostępności, w rozumieniu art. 6.

Art. 36. Podmioty publiczne oraz podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 2, są obowiązane do zapewnienia dostępności zgodnie z przepisami wykonawczymi, o których mowa w art. 4 ust. 3, w terminie roku od dnia ich wydania.

Art. 37. Organy władzy publicznej, w tym organy administracji rządowej i samorządowej, organy kontroli państwowej i ochrony prawa oraz sądy i trybunały są obowiązane do spełnienia wymogu, o którym mowa w art. 14 ust. 4, najpóźniej do dnia 31 marca 2022 r.

Art. 38. Pierwsze raporty, o których mowa w art. 8 ust. 1, są przekazywane do dnia 31 stycznia 2021 r.

Art. 39. Przepis art. 15 ust. 1 pkt 5 lit. a ustawy zmienianej w art. 33, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się do gminnych programów rewitalizacji przyjmowanych lub aktualizowanych po upływie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 40. Przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 9a ustawy zmienianej w art. 20 zachowują moc do czasu wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 9a w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, nie dłużej jednak niż przez 6 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 41. 1. W latach 2019–2028 maksymalny limit wydatków budżetu państwa, będących skutkiem finansowym ustawy wynosi 17, 2 mld zł, w tym w poszczególnych latach wynosi w:

- 1) 2019 r. – 200 mln zł;
- 2) 2020 r. – 1 mld zł;
- 3) 2021 r. – 2 mld zł;
- 4) 2022 r. – 2 mld zł;
- 5) 2023 r. – 2 mld zł;
- 6) 2024 r. – 2 mld zł;
- 7) 2025 r. – 2 mld zł;
- 8) 2026 r. – 2 mld zł;
- 9) 2027 r. – 2 mld zł;
- 10) 2028 r. – 2 mld zł.

2. W przypadku przekroczenia lub zagrożenia przekroczenia przyjętego na dany rok budżetowy limitu wydatków, o których mowa w ust. 1, stosuje się mechanizm korygujący, polegający na zmniejszeniu wydatków budżetu państwa będących skutkiem finansowym niniejszej ustawy.

3. Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego monitoruje wykorzystanie limitu wydatków, o którym mowa w ust. 1, oraz odpowiada za wdrożenie mechanizmu korygującego, o którym mowa w ust. 2.

Art. 42. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Za zgodność pod względem prawnym, legislacyjnym i redakcyjnym:

Dorota Chlebosz, Dyrektor Departamentu Prawnego Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju

/parafowano elektronicznie/

UZASADNIENIE

1. Istota regulacji prawnej

Celem projektowanej ustawy jest przyspieszenie procesu poprawy dostępności, dzięki której osoby z niepełnosprawnościami w sposób możliwie samodzielny i na zasadzie równości z innymi będą mogły korzystać z przestrzeni publicznej, środków transportu, technologii i systemów informacyjno-komunikacyjnych. Zapewnianie dostępności jest procesem, który dzięki koordynacji przez instytucje państwa, przy wsparciu partnerów społecznych i organizacji pozarządowych doprowadzi do poprawy jakości życia nie tylko osób z niepełnosprawnościami, ale wszystkich obywateli. Przewidziane w projekcie ustawy rozwiązania wprowadzają podobne podejście do obywatela jak do klienta oczekującego usług państwowych na wysokim poziomie. Poprawa jakości usług publicznych i obsługi w urzędach prowadzi do wzrostu zaufania obywateli do państwa i jego instytucji, co w konsekwencji poprawia jakość życia i redukuje koszty transakcyjne.

Projekt ustawy o dostępności wprowadza do polskiego systemu prawnego definicję osoby z niepełnosprawnością i definicję uniwersalnego projektowania. Nakłada także na podmioty sektora publicznego obowiązki, których zróżnicowany charakter zależy od roli, jaką dana instytucja pełni w życiu obywateli oraz wprowadza zachęty dla przedsiębiorstw, które mimo braku takiego formalnego obowiązku będą realizować ideę dostępności, dzięki czemu lepiej przygotowują się do wdrożenia przepisów europejskich dotyczących dostępności (*European Accessibility Act*).

Ustawa zakłada kilka poziomów wymagań związanych z zapewnianiem dostępności – w zależności od charakteru i statusu danego podmiotu lub zakresu realizowanych przez niego działań. W najmniejszym stopniu wymagane są działania w przypadku podmiotów prywatnych realizujących zadania z udziałem środków publicznych – wtedy dostępność wymagana jest tylko w zakresie tych zadań, natomiast najwyższe oczekiwania związane z zapewnianiem dostępności postawione zostały przed organami władzy publicznej, władzą sądowniczą i organami kontroli. Jest to efekt przyjętego założenia, że przykład powinien być dawany przez podmioty posiadające największe kompetencje, najdalej ingerujące w jakość życia obywateli i dysponujące środkami do realizacji dostępności. Ogniwem pośrednim są jednostki organizacyjne i podmioty podległe, które realizują funkcje lub zadania publiczne i w tym zakresie również muszą świadczyć je w sposób dostępny dla osób o różnych potrzebach.

Dzięki delegacji do wydania rozporządzeń w zakresie standardów - architektonicznego, transportowego czy informacyjnego, powstaną narzędzia prawne określające szczegółowe wymagania dotyczące dostępności i pozwalające na ujednoczenie wymagań na poziomie całego kraju. Oprócz standardów, narzędziem zapewniającym unifikację wymagań w zakresie dostępności w całym kraju będzie koordynacja dostępności realizowana przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego. W zadaniu tym ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego wspierać będzie tworzona na podstawie ustawy Rada Dostępności – ciało o charakterze opiniodawczo-doradczym. Kolejnym ustanawianym środkiem jest certyfikacja – organy władzy publicznej oraz sady i trybunały będą zobowiązane do uzyskania certyfikatu dostępności, który nadawany będzie po przeprowadzonym audycie i spełnieniu określonych wymagań w zakresie dostępności. Przewiduje się

również grzywnę w celu przymuszenia do zapewnienia dostępności przez zobowiązane podmioty.

Projekt ustawy przewiduje również nowelizacje kilkunastu innych ustaw w celu poprawy stanu dostępności. Nowelizacje są wynikiem przeglądu systemu prawnego w Polsce. Kolejny przegląd powinien nastąpić rok po wejściu w życie projektowanej ustawy o dostępności. Na jego podstawie poszczególni ministrowie powinni zidentyfikować obszary wymagające podjęcia działań legislacyjnych i zaproponować konkretne rozwiązania.

2. Cel główny

Projekt ustawy o dostępności jest pierwszym w Polsce rozwiązaniem o charakterze systemowym, określającym środki służące zapewnieniu dostępności dla osób z niepełnosprawnością. Jego zasadniczym celem jest poprawa dostępności przestrzeni publicznej dla osób z niepełnosprawnością, poprzez umożliwienie im udziału w życiu społecznym na zasadzie równości z innymi osobami. Realizacja tego celu nastąpi w drodze wdrożenia rozwiązań proponowanych w projektowanej ustawie.

3. Uzasadnienie przyjętych rozwiązań

Izolacja społeczna, wykluczenie i dyskryminacja osób z niepełnosprawnością pozostaje problemem polskiego społeczeństwa. Dzieje się tak pomimo podejmowanych od lat środków służących przełamywaniu barier lub zmniejszaniu przeszkód uniemożliwiających tej grupie obywateli pełne uczestnictwo w życiu publicznym i społecznym. Pomimo wielu wysiłków i znaczących nakładów poniesionych na poprawę warunków życia oraz pracy osób z niepełnosprawnością, nadal znaczna część z nich doświadcza szeregu ograniczeń, utrudniających im pełne funkcjonowanie w społeczeństwie. Działania władz publicznych zmierzające do likwidacji barier i przeciwdziałaniu ich powstawaniu okazywały się dotychczas mało efektywne. Także efekty obecnie funkcjonującego systemu regulacyjnego nie są zadowalające, gdyż przepisy prawa w tym zakresie są rozproszone i niewystarczająco skuteczne. Ponadto występują luki prawne, które przy dalszym utrzymywaniu statusu quo mogą prowadzić do wzrostu kosztów zaniechania i postępującym różnicowaniu sytuacji społecznej osób z niepełnosprawnością, w tym osób starszych.

Podejmowane w tym obszarze dotychczas działania miały charakter najczęściej interwencyjnych, doraźnych, a nawet niespójnych, które pomimo istotnych nakładów finansowych (środki PFRON, środki europejskie), docelowo nie przynoszą oczekiwanych społecznie efektów. Dla przykładu można wymienić liczne działania edukacyjne lub aktywizujące zawodowo osoby z niepełnosprawnością, które pomimo zainwestowania wielomilionowych nakładów nie przełożyły się na zmianę wskaźnika zatrudnienia osób z niepełnosprawnością (w latach 2008-2013 wzrósł on zaledwie o 0,2 %). Realizowane działania nie przynosiły trwałej zmiany m.in. ze względu na ograniczenia wynikające z braku dostępności w najbliższym otoczeniu. Bariery środowiska zurbanizowanego w istotny sposób ograniczają samodzielność i niezależność funkcjonowania, która jest niezbędną dla aktywności zawodowej.

O problemie i skali zjawiska świadczy szereg obserwacji i wyników badań przytoczonych m.in. w diagnozie przyjętego w lipcu 2018 r., rządowego Programu Dostępność Plus. To właśnie ten Program zakłada po raz pierwszy kompleksowe i systemowe ujęcie wyzwania jakim jest zapewnienie dostępności w nowy paradygmat realizacji polityk publicznych. Jednym z najistotniejszych instrumentów realizacji Programu, obok szeroko zakrojonych inwestycji publicznych jest nowa ustawa o dostępności, która w sposób horyzontalny nałoży na różne podmioty i organy władz publicznych obowiązek zapewniania dostępności na różnych poziomach i w każdej dziedzinie życia społecznego. Taki cel stawia sobie zatem niniejszy projekt ustawy.

Proponowane w projektowanej ustawie rozwiązania wynikają przede wszystkim z wniosków wyciągniętych z obserwacji sytuacji osób z niepełnosprawnością w Polsce, porównań z doświadczeniami zagranicznymi oraz bieżącej oceny skuteczności funkcjonujących obecnie instrumentów zapewnienia dostępności. O ile te ostatnie w miarę pozytywnie są oceniane w wymiarze indywidualnym (poza wymiarem finansowym i wolumenem możliwych do uzyskania rozwiązań), o tyle rozwiązania w sferze publicznej, w szczególności w zakresie rozwiązań przyjmowanych w przestrzeni publicznej są wciąż dalekie od oczekiwań społecznych i nie spełniają podstawowych potrzeb osób z niepełnosprawnością, w tym również seniorów, których populacja i udział w społeczeństwie polskim (a także europejskim) systematycznie rośnie. Związane są z tym potrzeby istotnej przebudowy przestrzeni publicznej – tak aby rzeczywistość polskich miast, wsi i miasteczek nadążyła za tempem zmian społecznych i rozwoju cywilizacyjnego. To co w krajach Europy zachodniej czy północnej stało się już standardem przy realizacji inwestycji infrastrukturalnych, w Polsce wciąż jest incydentalnym przykładem dobrej woli inwestorów czy władz lokalnych, zainteresowanych poprawą wybranych aspektów budynków czy ich otoczenia, które jednak w większości różnią się między sobą pod względem jakościowym i technicznym. Natomiast ogólnie obowiązujące przepisy prawa są pod tym względem dość elastyczne i nie ingerują w kreatywność czy pomysły samych inwestorów. Niestety dzieje się to często ze szkodą dla jakości powstającej tkanki materialnej przestrzeni publicznej, gdy priorytetowym aspektem inwestycji staje się optymalizacja kosztów, terminu jej realizacji lub wyłącznie aspekty estetyczne a nie komfort i bezpieczeństwo przyszłych użytkowników. Podobnie w zakresie usług publicznych i komunikacji – w tym tej świadczonej za pomocą środków elektronicznych. „Niedostrzeżenie” lub brak świadomości na temat indywidualnych potrzeb osób z niepełnosprawnością, w tym starszych konsumentów, klientów czy użytkowników jest podstawową przyczyną braku rozwiązań projektowanych w sposób uniwersalny, służący wszystkim bez wyjątku. Aby zmienić ten stan rzeczy powstał projekt ustawy o dostępności. Projekt szeroko reguluje zarówno obowiązki podmiotów publicznych, jak i zachęca podmioty prywatne do włączenia się w budowanie dostępności naszego otoczenia.

Projekt ustawy zawiera zarówno przepisy ogólne, podstawowe dla niej - i całej regulowanej materii – jak i przepisy szczegółowe, określające poszczególne instrumenty oraz zawierające zmiany w przepisach szczegółowych innych ustaw. Najistotniejszą część projektu stanowią nowe regulacje dotyczące obowiązku zapewnienia dostępności. W tej części nowego aktu normatywnego dla podmiotów z art. 3 sformułowany został obowiązek zapewnienia dostępności. Obowiązek ten oznacza, że podmioty te w planowanej i prowadzonej działalności uwzględniają

potrzeby osób z niepełnosprawnością, w szczególności poprzez usuwanie barier w dostępie do obiektów, informacji i usług, a także zapobiegają ich powstawaniu.

Istotną zmianę w stosunku do dotychczas przyjętych w Polsce rozwiązań legislacyjnych stanowi już sam słowniczek zawarty w ustawie. Przede wszystkim zaś szeroka definicja osoby z niepełnosprawnością, która obejmuje nie tylko w aspekcie legalistycznego rozumienia osoby, których niepełnosprawność została potwierdzona orzeczeniem o niepełnosprawności ale również wszystkie osoby z niepełnosprawnościami w rozumieniu Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzonej w Nowym Jorku w dniu 13 grudnia 2006 r. (Dz. U. z 2012 r. poz. 1169, z późn. zm.). Do osób z niepełnosprawnościami zalicza się zatem nie tylko osoby legitymujące się odpowiednim orzeczeniem o niepełnosprawności, wydawanym w trybie medycznym lub administracyjnym, ale także osoby które mają długotrwale naruszoną sprawność fizyczną, umysłową, intelektualną lub w zakresie zmysłów co może, w oddziaływaniu z różnymi barierami, utrudniać im pełny i skuteczny udział w życiu społecznym, na zasadzie równości z innymi osobami. Jest to rozwiązanie istotnie zmieniające podejście do niepełnosprawności, włączające również osoby z niepełnosprawnościami w rozumieniu biologicznym a niekoniecznie prawnym. To realne urzeczywistnienie konwencyjnego paradygmatu niepełnosprawności, która nie koncentruje się na indywidualnych, medycznych ograniczeniach, ale na interakcji osób z niepełnosprawnościami z barierami znajdującymi się w środowisku. Daje także szerokie możliwości dla działań podejmowanych wobec seniorów, którzy często z racji wieku mają ograniczenia w sprawności fizycznej lub psychicznej, niekoniecznie dysponując prawnym orzeczeniem wydanym przez odpowiednie organy. De facto więc projektowana ustawa daje uprawnienia szerokiej grupie potencjalnych beneficjentów i nakłada obowiązki wynikające z różnorodnych potrzeb, dążąc do zapewnienia dostępności w możliwie najszerszym stopniu i w sposób uniwersalny, nie ograniczając katalogu możliwych rozwiązań i ich grup docelowych.

W art. 3 ustawa wskazuje katalog podmiotów zobowiązanych do zapewnienia dostępności. Jest on bardzo szeroki ale również zdywersyfikowany. Zakłada się bowiem konieczność osiągania różnych poziomów dostępności, podejmowania różnych działań dla jej zapewnienia – w zależności od charakteru i statusu danego podmiotu lub zakresu realizowanych przez niego działań. Zróżnicowany poziom postawionych wymagań przedstawia się następująco:

1. Podmioty z art. 3 ust. 3 (głównie podmioty prywatne) powinny dążyć do zapewnienia dostępności, ale nie ponoszą na podstawie ustawy sankcji z tytułu jej braku. Jednocześnie mogą uzyskać z tego tytułu korzyści (np. zmniejszenie poziomu składek wpłacanych do PFRON). Rozwiązanie takie zostało celowo przyjęte z uwagi na fakt, iż obecnie na poziomie Parlamentu Europejskiego trwają prace nad dyrektywą o dostępności (European Accessibility Act/Europejski Akt o Dostępności). Dyrektywa ta ma pomóc w unikaniu wykluczenia społecznego spowodowanego niedostępnością produktów i usług, a także pomóc osobom z niepełnosprawnościami prowadzić samodzielne i godne funkcjonowanie w społeczeństwie. Podstawowym celem dyrektywy jest wspieranie właściwych mechanizmów rynku wewnętrznego, a także usunięcie barier dla swobodnego przepływu dostępnych produktów i usług oraz zapobieganie powstawaniu takich barier, które wynikają z rozbieżnych przepisów krajowych w zakresie dostępności. Wejście w życie dyrektywy w

ciągu najbliższych kilkunastu miesięcy nałoży obowiązki na wszystkich producentów i świadczeniodawców usług (w szczególności tych z branży IT i elektronicznej komunikacji) do świadczenia ich w sposób dostępny. Podmioty te zostaną zobowiązane do tego za pomocą dyrektywy w sposób jednolity na obszarze całej Unii Europejskiej. Dlatego niniejszy projekt ustawy stanowi z jednej strony kierunkową zapowiedź rozwiązań prawnych gwarantujących, że podmioty gospodarcze oraz władze publiczne będą zobowiązane do stosowania wspólnych zasad dostępności, a z drugiej pozostawia przestrzeń na tę nadchodzącą regulację.

2. Podmioty określone w art. 3 ust. 2 – muszą zapewnić dostępność zgodnie z ustawą ale tylko w zakresie zadań realizowanych z udziałem środków publicznych. Rozwiązanie to powoduje, że każdy podmiot (niezależnie od jego statusu), który w dowolnym trybie został wybrany lub wskazany do realizacji zadań o charakterze publicznych albo realizuje zamówienia publiczne z udziałem środków publicznych, musi przestrzegać reguł dostępności określonych w ustawie. Rozwiązanie to stanowi rozsądny kompromis, ponieważ zakres do jakiego zobowiązany został dany podmiot jest tożsamy z zakresem realizowanego zadania – a nie całokształtem działalności tego podmiotu. Oczywiście podmiot ten może podejmować wysiłki dla realizacji w sposób dostępny wszystkich swoich działań ale nie jest to bezwzględnie wymagane na podstawie przepisów ustawy.
3. Podmioty określone w art. 3 ust. 1 – są zobowiązane do zapewnienia dostępności zgodnie z ustawą w ramach całokształtu prowadzonej przez siebie działalności. Mogą się również ubiegać o certyfikat potwierdzający, że wdrażają dostępność w sposób zaawansowany oraz mogą być wzywane i zobowiązane do zapewnienia dostępności pod groźbą konsekwencji finansowych (grzywna).
4. Ostatni, najwyższy poziom wymagań związanych z zapewnieniem dostępności został przypisany do wybranych podmiotów z sektora finansów publicznych. Należą do nich przede wszystkim organy władzy publicznej, w tym organy administracji rządowej, organy kontroli państwowej i ochrony prawa oraz sądy i trybunały. Kwestia dostępności może być w pełni rozwiązana tylko poprzez działanie instytucji publicznych i wspólny wysiłek. Zgodnie z ideą wymagania najwięcej od samych siebie, podmioty te nie tylko muszą realizować dostępność na podstawie wymagań określonych w ustawie, ale także zapewnić działalność koordynatora dostępności, zrealizować audyt dostępności własnej siedziby i strony internetowej oraz przygotować plan wdrażania dostępności w zakresie swojej działalności. Są to rozwiązania zapewniające, że organy władzy publicznej, kreujące rzeczywistość prawną, organizacyjną i gospodarczą, zarówno wobec siebie, jak i wobec jednostek podległych, będą stosowały reguły dostępności w pełnym wymiarze. Przyjęte rozwiązania dodatkowo zostały opatrzone sankcją za brak ich realizacji (art. 15). Ustawa wprowadza bowiem administracyjną karę pieniężną dla tych organów, które nie dopełnią obowiązku posiadania ważnego certyfikatu wdrażania dostępności. Pozwoli to zdyscyplinować podmioty, które nie dopełnią obowiązków ustawowych, a ewentualne przychody PFRON wynikające z tytułu nałożenia takich kar, zostaną skierowane na realizację zadań z zakresu dostępności finansowanych przez PFRON.

Projektowane rozwiązania mają służyć określeniu środków służących wyrównywaniu szans osób z niepełnosprawnościami w funkcjonowaniu społecznym w zakresie pełnego dostępu do usług publicznych. Równocześnie przepisy ustawy powinny określać zadania i kompetencje wskazanych podmiotów w zakresie wyrównywania szans osób z niepełnosprawnościami oraz sposoby koordynacji działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami podejmowanych w ramach projektowanych regulacji. Dlatego też art. 4 wskazuje na główne sposoby zapewnienia dostępności, co w praktyce oznacza zarówno podejmowanie nowych działań poprzez uniwersalne projektowanie rozwiązań, jak i stosowanie racjonalnych usprawnień w usuwaniu istniejących barier. Ustawa nakłada w tym miejscu na podmioty zobowiązane do zapewnienia dostępności konieczność publikacji informacji o prowadzonej przez siebie działalności w formie dostępnej dla osób z niepełnosprawnościami oraz publikacji informacji o zakresie i rodzaju usprawnień z zakresu dostępności, stosowanych w prowadzonej przez siebie działalności. Oba te elementy są bardzo ważne z punktu widzenia potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Pierwszy pozwala w ogóle wielu osobom zorientować się czym i w jakim zakresie zajmuje się określony podmiot, a więc wypełnia dyspozycję skutecznej komunikacji podmiotu z obywatelem, natomiast drugi obowiązek pozwala uzyskać osobom z niepełnosprawnościami informację o tym jaka część działalności podmiotu, czy realizowanych przez niego usług albo posiadanej infrastruktury spełnia kryteria dostępności. Dzięki temu np. osoba planująca odwiedzić dany urząd czy instytucję wie z góry na jakie może napotkać bariery a jakie usprawnienia są zapewnione i pomogą jej samodzielnie funkcjonować. Podobne rozwiązanie przyjmowane są już w innych regulacjach np. w ustawie z dnia o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych (Dz. U. poz. ...). Wprowadzone rozwiązania to także istotny krok w kierunku budowania nowego wizerunku podmiotów z sektora finansów publicznych (organów władzy publicznej), jako nowoczesnych instytucji, wykraczających poza podejście intencjonalne, otwartych na klienta z różnymi potrzebami i skutecznie realizujących usługi publiczne.

Art. 4 stanowi również podstawę prawną dla podejmowania dalszych działań w zakresie dostępności, w tym w szczególności wydawania przez właściwych ministrów w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw rozwoju regionalnego rozporządzeń regulujących szczegółowo standardy dostępności (kwestie i warunki techniczne) dla zapewnienia dostępności. Standardy dostępności mogą zostać wydane zarówno w obszarze cyfrowym, architektury, jak i transportu. Nadmienić należy, że do czasu wydania ww. rozporządzeń – co związane jest z przeprowadzeniem licznych prac analitycznych i przygotowaniem odpowiednich wytycznych – faktyczne zdefiniowanie zakresu dostępności do jakiej zapewnienia zobowiązane są podmioty wskazane w ustawie zostało w projektowanej ustawie poprzez wskazanie minimalnych wymagań w zakresie dostępności architektonicznej, cyfrowej i informacyjnej. Taka konstrukcja dyspozycji do wydania standardów dostępności umożliwia zachowanie ich branżowego/sektorowego charakteru (korzyści to lepsza specjalizacja, większa precyzja, dostosowanie do rodzaju standaryzowanej usługi czy branży) przy jednoczesnym zachowaniu wpływu ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego jako centrum koordynacji dostępności na uniwersalizm stosowanych rozwiązań, ich spójność i porównywalność z zasadami czy warunkami przyjmowanymi w innych sektorach czy branżach.

Rolą projektowanej ustawy jest nie tylko dostarczenie narzędzi do realizacji ważnych celów społecznych ale również stworzenie horyzontalnych ram dla zapewnienia dostępności we wszystkich politykach publicznych. Aby było to możliwe art. 5 – 11 regulują z poziomu ustawy proces koordynacji dostępności. Jako elementy i instrumenty realizacyjne tego procesu przyjęto przede wszystkim działania ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego, który jako formalno-prawny koordynator procesu dostępności inicjuje i monitoruje zapewniania dostępności w szeregu różnych polityk publicznych na poziomie rządowym. Wyznaczenie mechanizmu koordynacji planowania i wykonywania działań związanych z dostępnością w ramach rządu ma na celu zintensyfikowanie całego procesu oraz zapewnienie, że będą one wzajemnie spójne. Kluczowe znaczenie dla zapewnienia koordynacji wdrażania dostępności ma mechanizm związany z nałożeniem na ministrów, obowiązku przeprowadzenia w terminie 12 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy przeglądu obowiązującego prawa pod kątem zapewnienia dostępności. Sporządzone na podstawie przeglądu raporty będą następnie opiniowane przez Radę Dostępności. Ministrowie w terminie 12 miesięcy od opinii Rady opracują propozycje zmian prawnych mających na celu zapewnienie dostępności. Pozwoli to na szersze i spójne włączenie dostępności do przepisów obowiązującego prawa w ramach różnych polityk publicznych.

Wszystkie programy rządowe lub sektorowe, obejmujące swoim zakresem kwestie dostępności muszą być na podstawie ustawy przedkładane ministrowi właściwemu do spraw rozwoju regionalnego w celu wydania opinii dotyczącej zgodności z wymaganiami w zakresie dostępności, określonymi w ustawie. Rozwiązanie to pozwoli zachować spójność podejmowanych na poziomie Rady Ministrów działań i zapewni ich lepszą koordynację. Dzięki temu poprawia się efektywność realizacji polityk publicznych, usprawnia się przepływ informacji, lepiej adresowane są planowane rozwiązania, co w świecie globalnego nagromadzenia danych i rosnących wymagań kompetencyjnych związanych z ich obsługą jest korzyścią samą w sobie.

Uzupełnieniem działań ministra jako centrum zarządzania dostępnością jest działalność Rady Dostępności, która jako organ opiniodawczo-doradczy, w sposób kolegialny wypracowuje najlepsze rozwiązania i rekomenduje ich przyjęcie poszczególnym resortom czy sektorom. Wspólna działalność Rady i ministra oparta jest na przykładzie amerykańskiego *Access Board*, który jest instytucją horyzontalnie działającą na rzecz dostępności w całych Stanach Zjednoczonych. O ile jednak *Access Board* nie jest wprost ulokowany w strukturach administracji rządowej (pomimo że składa się również z przedstawicieli rządu federalnego), o tyle niniejszy projekt ustawy łączy realne możliwości decyzyjne jakie daje bezpośrednie uczestnictwo w strukturach rządowych z wiedzą i doświadczeniem ekspertów zgromadzonych w Radzie Dostępności. Projektowana ustawa wskazuje katalog podmiotów, które proponują kandydatów na członków Rady Dostępności oraz daje ministrowi możliwość powoływania osób spoza tej listy, dysponujących odpowiednią wiedzą czy doświadczeniem. Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego zapewnia obsługę Rady i umożliwi jej funkcjonowanie, w tym także tworzenie zespołów eksperckich i prowadzenie prac analitycznych. Dzięki temu Rada Dostępności uzyskuje możliwość i zasoby do realnego działania i tworzenia merytorycznych wkładów do decyzji podejmowanych następnie na szczeblu politycznym. Wydaje się że taki sposób funkcjonowania jest już sprawdzony i

funkcjonuje z powodzeniem w przypadku innych gremiów np. Rady Dialogu Społecznego czy Rady Działalności Pożytku Publicznego.

Jednym z istotnych elementów zapewnienia koordynacji i bieżącego monitoringu postępów w zapewnianiu dostępności jest kilkustopniowy system raportowania, oparty głównie o zaangażowanie administracji szczebla rządowego. Zgodnie z nim podmioty zobowiązane do zapewnienia dostępności przekazują co 4 lata raport o stanie dostępności w zakresie swojej działalności i publikują go na swojej stronie internetowej. Raport jest przekazywany do właściwego miejscowo wojewody, który przygotowuje zbiorczy raport o stanie dostępności na terenie danego województwa i przekazuje go ministrowi właściwemu do spraw rozwoju regionalnego. Następnie minister przygotowuje zbiorczy raport o stanie dostępności w kraju i przekazuje go do zaopiniowania Radzie Dostępności a następnie do wiadomości Rady Ministrów. Taka konstrukcja – w przeciwieństwie np. do wyrwykowych badań społecznych czy monitoringowych - pozwala na zebranie kompleksowej informacji od wszystkich zobowiązanych stron i ujmowanie jej w syntetyczny sposób dla poziomu zarówno regionalnego jak i ogólnopolskiego. Dzięki tej konstrukcji zarówno obywatele, jak i władze samorządowe czy rządowe mogą dosiedzieć się nie tylko na ile dany podmiot jest dostępny, ale także jakie postępy w zakresie poprawy dostępności czynione są w poszczególnych regionach czy też sektorach. Rozwiązanie to choć nie jest pozbawione pewnych mankamentów – dość duża ilość pracy administracyjnej do wykonania – pozwala na generowanie przydatnych raportów i zestawień oraz czytelne przypisanie odpowiedzialności za realizację obowiązków wynikających z ustawy. Rozwiązaniem o charakterze przełomowym w zapewnianiu dostępności jest zaplanowany na podstawie ustawy system certyfikacji procesu dostępności i akredytacji podmiotów, które tej certyfikacji dokonują. Przyjęte w projektowanej ustawie rozwiązania wychodzą naprzeciw głównym problemom jakie zostały zidentyfikowane w toku przygotowywania rządowego Programu Dostępność Plus i analizy bieżącej sytuacji osób z niepełnosprawnościami w Polsce. Jednym z takich problemów jest brak spójnego systemu stosowania jednakowych, uniwersalnych rozwiązań dla zapewnienia dostępności. Obecnie stosowane rozwiązania w żadnym stopniu nie są spójne. Bardzo często np. ścieżki dotykowe dla osób niewidomych są instalowane nie tylko w inny sposób w różnych miastach ale także w różnych sektorach – np. inaczej w przestrzeni miejskiej, inaczej na obszarze będącym własnością kolei a inaczej w budynkach użyteczności publicznej. Stosowane materiały są różnej jakości i nawet oparte są o inne systemy oznaczania i informowania użytkownika. Podobnie sytuacja wygląda w przypadku oznaczeń informacyjnych, kierunkowskazów, tyfłomap i tyfłoplanów, oznaczeń kolorystycznych, ostrzeżeń, piktogramów itp. Niespójność i wielość różnych systemów informacyjnych wynika wprost z braku przyjętych jednolitych standardów dostępności oraz braku spójnego systemu certyfikowania budynków, przestrzeni czy stron internetowych. Pomijając fakt że wciąż bardzo nieliczne organizacje zajmują się audytowaniem i certyfikowaniem dostępności, każda z nich robi to na podstawie własnych wypracowanych standardów i procedur, co skutkuje brakiem porównywalności, tak potrzebnej dla osób z niepełnosprawnościami, które nie wiedzą czego mogą się spodziewać nawet po budynku czy obiekcie posiadającym jakiś certyfikat dostępności. Stąd rozwiązania przyjęte w ustawie zapewniają zarówno spójny system kryteriów, jak i metodologii certyfikacji procesu dostępności (rozwiązania szczegółowe zostaną przyjęte w drodze rozporządzenia ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego, do którego ustawa daje odpowiednią delegację).

Podobnie w przypadku akredytacji, jej celem jest zapewnienie rzetelności procesu audytowania i potwierdzania dostępności, w związku z czym przyjęte zostaną odpowiednie procedury i warunki jakie musi spełniać podmiot akredytowany aby móc dokonywać certyfikacji zgodnej z projektowaną ustawą.

Ostatni element systemowej konstrukcji projektowanej ustawy stanowią sankcje, które zostały przewidziane zarówno za brak zapewnienia dostępności przewidzianej ustawą, jak i za brak posiadania ważnego certyfikatu potwierdzającego wdrażanie dostępności – w przypadku tych podmiotów, które są do tego zobowiązane (organy władzy publicznej i sądowniczej). Dotychczas przyjmowane rozwiązania legislacyjne, a w szczególności praktyka ich stosowania, w porównaniu z wciąż niską jakością kapitału społecznego i podejściem do stosowania prawa, dość wyraźnie pokazują słabość przepisów prawnych pozbawionych rzeczywistych i bezpośrednich sankcji za ich nieprzestrzeganie. Jest to również postulat wielokrotnie podnoszony przez środowisko samych osób z niepełnosprawnościami, wielokrotnie wskazujące że bez realnej groźby w postaci kar finansowych, zapewnianie dostępności nie będzie traktowane priorytetowo. Stąd w projektowanej ustawie zaproponowano sankcję w postaci tzw. Grzywny w celu przymuszenia – rozwiązania stosowanego w prawie budowlanym. Możliwość nałożenia takiej grzywny została poprzedzona wydaniem nakazu zapewnienia dostępności, a ten z kolei wnioskiem o zapewnienie dostępności. Dopiero negatywny skutek poszczególnych instrumentów umożliwi uruchomienie kolejnego instrumentu, stopniowo coraz bardziej dotkliwego dla podmiotu zobowiązanego. Jest to konstrukcja optymalna, oparta o założenie że większość podmiotów nie będzie musiała odczuwać skutków sankcji, ze względu na fakt iż w procesie realizacji usługi czy zadania publicznego zastosuje rozwiązania służące zapewnianiu dostępności od razu lub na wniosek osoby zainteresowanej np. osoby o szczególnych potrzebach. Celem projektowanej regulacji nie jest bowiem stosowanie sankcji ale osiągnięcie stanu w którym przestrzeń publiczna, budynki, strony internetowe czy usługi są prowadzone w sposób zapewniający dostępność i służą wszystkim obywatelom na zasadzie równego traktowania i korzystania. Ewentualne sankcje są zatem przewidziane dla tych podmiotów, wobec których wyczerpano ścieżkę przyjęcia oczekiwanych rozwiązań i które nie zrealizowały wydanego nakazu zapewnienia dostępności. W takim przypadku nałożone kary stanowią dochód budżetu państwa i są przekazywane na specjalny rachunek PFRON, z przeznaczeniem na finansowanie programów i zadań z zakresu dostępności.

Ustawa poza częścią horyzontalną, konstytuującą ramy dla poprawy dostępności w całym sektorze finansów publicznych, zawiera również szereg przepisów zmieniających obowiązujące prawo. Dotyczy to rozwiązań ujętych obecnie w wielu rozproszonych aktach prawnych. Wybór tych aktów i podyktowane nim propozycje zmian zostały oparte o kilka źródeł danych. Przede wszystkim były to informacje przekazywane przez samo środowisko osób z niepełnosprawnościami – osoby z niepełnosprawnościami, ich rodziny, opiekunów, pracowników instytucji opiekuńczych i pomocowych. Osoby te zarówno w toku prac nad Programem Dostępność Plus, jak i w licznych konsultacjach i bieżącej współpracy z ministrem właściwym do spraw rozwoju regionalnego wskazywały na potrzebę konkretnych zmian w istniejących przepisach, które utrudniają dostęp do dóbr i usług ogólnodostępnych na zasadach jednakowych jak dla osób pełnosprawnych. Drugim źródłem pomysłów do zmiany przepisów były efekty ogólnopolskiego badania,

zrealizowanego w ramach projektu finansowanego ze środków europejskich pn. „Wdrażanie Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych – wspólna sprawa”. Projekt realizowany przez Polskie Forum Osób Niepełnosprawnych wraz z czterema partnerami polegał m.in. na rozmowach z kilkoma tysiącami osób z niepełnosprawnościami, które wskazywały największe problemy i bariery prawne z jakimi się borykają. Efektem tego projektu był zestaw rekomendacji do zmiany przepisów, które stanowiły inspirację dla propozycji zmian w niniejszej ustawie. Kolejnym źródłem propozycji zmian były przekazywane na prośbę ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego propozycje zmian ustawowych ze strony innych resortów i podmiotów współpracujących. Zawarte w projekcie ustawy propozycje zmian są zatem efektem analizy wszystkich tych źródeł i stanowią punkt wyjścia dla dalszych prac nad poprawą dostępności wszystkich polityk publicznych.

Projekt ustawy jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248) oraz § 52 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2016 r. poz. 1006, z późn. zm.) projekt został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny.

Projekt ustawy nie podlega notyfikacji zgodnie z procedurą określoną w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039, z późn. zm.).

Projekt ustawy nie wymaga zaopiniowania, dokonania konsultacji albo uzgodnienia z właściwymi instytucjami organami Unii Europejskiej, w tym Europejskim Bankiem Centralnym.

<p>Nazwa projektu Ustawa o dostępności</p> <p>Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju</p> <p>Współpracuje: Ministerstwo Infrastruktury, Ministerstwo Przedsiębiorczości i Technologii, Ministerstwo Edukacji Narodowej, Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Ministerstwo Cyfryzacji, Ministerstwo Zdrowia, Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwa Sportu i Turystyki</p> <p>Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu Jerzy Kwieciński, Minister Inwestycji i Rozwoju</p> <p>Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu Przemysław Herman, Z-ca dyrektora Departamentu Europejskiego Funduszu Społecznego, tel. (22) 273 80 50, e-mail: Przemyslaw.Herman@miir.gov.pl</p>	<p>Data sporządzenia 23-11-2018 r.</p> <p>Źródło: Expose Prezesa Rady Ministrów z 12 grudnia 2017 r., Artykuł 9 Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzonej w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r. (Dz. U. z 2012, Poz. 1169)</p> <p>Nr w wykazie prac: UA44</p>
---	---

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Przesłanki do przygotowania projektowanej regulacji wynikają z wniosków wyciągniętych z obserwacji sytuacji osób z niepełnosprawnościami, porównań z doświadczeniami zagranicznymi oraz z przeprowadzonych badań.

Równoprawny dostęp do przestrzeni publicznej gwarantuje korzystanie przez osoby z niepełnosprawnościami ze swoich praw obywatelskich na równi z innymi. Konstytucja RP odnosząc się do wszystkich aspektów funkcjonowania obywateli w społeczeństwie stanowi, że *Nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiegokolwiek przyczyny* (art. 32 pkt 2 Konstytucji RP), również bez względu na różnice wynikające z niepełnosprawności czy trwałych lub czasowych ograniczeń w mobilności i percepcji. Postulat równości został także sformułowany jako istotna przesłanka organizowania ładu społecznego opartego na spójności, w którym zdecydowanie odrzuca się jakiegokolwiek formy wykluczenia społecznego czy nierówności ekonomicznych. W praktyce oznacza to równość szans w procesie osiągania pozycji społecznej, dóbr materialnych czy realizacji potrzeb i osobistych ambicji każdej samodzielnej jednostki.

Kierunek i zakres wszystkich działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami w Polsce, wyznacza od 25 października 2012 r. *Konwencja ONZ o prawach osób niepełnosprawnych*. Konwencja zobowiązuje państwa-sygnatariuszy, a zatem władzę publiczną, rządową i samorządową, do zapewnienia i popierania pełnej realizacji wszystkich praw człowieka i podstawowych wolności wszystkich osób z niepełnosprawnościami, bez jakiegokolwiek dyskryminacji ze względu na niepełnosprawność. W artykule 9 Konwencji narzuca na organy państwowe i samorządowe przygotowanie rozwiązań, które spełniłyby wymagania dostępności dla osób o różnych potrzebach funkcjonalnych. Osoba z niepełnosprawnością według Konwencji ma m. in. prawo do niezależnego życia w społeczności lokalnej; wsparcia, jakiego potrzebuje; edukacji włączającej; pracy na otwartym rynku; samostanowienia; dostępu do przestrzeni publicznej i informacji. To właśnie ujęcie konwencyjne pokazuje, że dostępność wpływa na wiele obszarów życia obywateli, determinując ich sytuację społeczną i ekonomiczną.

Dostępność – to taka właściwość środowiska fizycznego, środków transportu, technologii czy systemów informacyjno-komunikacyjnych, która pozwala osobom z niepełnosprawnościami na korzystanie z nich w sposób możliwie samodzielny i na zasadzie równości z innymi osobami. Istniejący poziom dostępności w Polsce obrazują wrywkowe badania, prowadzone przez Najwyższą Izbę Kontroli oraz różne organizacje pozarządowe, z których wynika że kondycja dostępności środowiska zurbanizowanego jest wciąż niesatysfakcjonująca. Brakuje jednak badań i analiz przedstawiających skalę problemów w małych miastach i na wsi, gdzie poziom dostępności jest jeszcze niższy. Diagnozę w wymiarze dostępności architektonicznej, transportowej, cyfrowej oraz między innymi w dostępie do edukacji, zdrowia i czy kultury zawiera przyjęty 17 lipca br. rządowy Program Dostępność Plus. Dlatego też szczegółowe dane na ten temat nie będą tu cytowane.

Dotychczasowe działania władz publicznych pokazują, że idea dostępności przestrzeni publicznej nie została zinternalizowana, zarówno w wymiarze świadomościowym, jak i w sferze politycznych zobowiązań i realnych działań decydentów. Pomimo, iż ostatnia dekada, przyniosła zdecydowany wzrost zainteresowania tym obszarem, głównie ze względu na tendencje demograficzne, oraz ratyfikowanie przez Polskę Konwencji, aktywność polityczną w tym obszarze można zdefiniować zasadniczo w dwóch kategoriach. Po pierwsze, konsekwentnego utrzymywania statusu quo ze

względu na przewidywane ryzyko polityczne, instytucjonalne i finansowe, które niesie zmiana bądź wprowadzanie nowych rozwiązań systemowych. Podejmowane w tym obszarze działania miały zatem charakter najczęściej interwencyjnych, doraźnych, a nawet niespójnych, które pomimo istotnych nakładów finansowych (środki PFRON, środki europejskie), docelowo nie przynoszą oczekiwanych społecznie efektów. Dla przykładu można wymienić liczne działania edukacyjne lub aktywizujące zawodowo osoby niepełnosprawne, które pomimo zainwestowania wielomilionowych nakładów nie przelożyły się na zmianę wskaźnika zatrudnienia osób niepełnosprawnych (w latach 2008-2013 wzrósł on zaledwie o 0,2 %). Realizowane działania nie przynosiły trwałej zmiany m.in. ze względu na ograniczenia wynikające z braku dostępności w najbliższym otoczeniu. Bariery środowiska zurbanizowanego w istotny sposób ograniczają samodzielność i niezależność funkcjonowania, która jest niezbędna dla aktywności zawodowej. Zwiększają też zakres wsparcia niezbędnego danej osobie, skutkują wyższymi kosztami dla budżetu państwa, wliczając w to choćby większą liczbę godzin usług opiekuńczych, czy zamianę wsparcia w miejscu zamieszkania na placówkę całodobową. Prowadzone na ten temat badania w Finlandii pokazały, że np. w grupie 75-latków dobudowanie windy w budynku mieszkalnym umożliwia im samodzielne funkcjonowanie przez dodatkowy okres od 4 do 7 lat i zmniejsza liczbę wypadków na schodach, a co za tym idzie kosztów leczenia i opieki nad starszymi osobami.

Poprawa integracji społecznej, wzrost samodzielności i niezależności w funkcjonowaniu dla części społeczeństwa oraz tworzenie społeczeństwa równych szans, jest zależne w znacznym stopniu od faktycznego zapewnienia dostępności w przestrzeni publicznej. Wprowadzane obecnie elementy działań przeciwdziałających wykluczeniu (np. Program Za życiem, Program 500+, Mieszkanie+, rewizja systemów orzekania o niepełnosprawności, planowany program „Wczesna, kompleksowa rehabilitacja szansą na powrót na rynek pracy”) to inicjatywy, które bezspornie sprzyjają wyrównaniu szans dla wszystkich obywateli, w tym dla osób o różnych potrzebach funkcjonalnych. Jednak prowadzenie inteligentnej, nowoczesnej, opartej na standardach i skutecznej polityki publicznej, wymaga odrzucenia dominującego paradygmatu silosowej struktury działań, na rzecz podejścia horyzontalnego, "uzupełniającego" luki systemowe i wzmacniającego poszczególne polityki publiczne. To spojrzenie na podejmowane działania, w kategoriach perspektywicznej inwestycji, która może przynieść zwrot nie tylko w procesie włączenia społecznego.

W świetle analiz dotyczących realnych problemów współczesności w warunkach starzenia się społeczeństwa i związanych z tym wyzwań społecznych, ekonomicznych i kulturowych, konieczne jest zatem uznanie kwestii dostępności, jako horyzontalnego elementu różnych polityk publicznych, a w konsekwencji obowiązku jej zapewnienia przez instytucje publiczne. Stąd działania państwa powinny być zorientowane w pierwszej kolejności na opracowaniu prawnych instrumentów dedykowanych poprawie dostępności. Projektowana *Ustawa o dostępności* podejmuje ten trudny problem, formułuje jednoznaczne cele i rozwiązania w postaci instrumentów prawnych, służących przełamywaniu barier, na jakie napotykały osoby z niepełnosprawnościami w różnych sferach życia.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji i oczekiwany efekt

Projekt *Ustawy o dostępności* jest pierwszym w Polsce rozwiązaniem o charakterze systemowym, określającym środki służące zapewnieniu dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Jego zasadniczym celem jest poprawa dostępności przestrzeni publicznej dla osób z niepełnosprawnościami, poprzez umożliwienie im udziału w życiu społecznym na zasadzie równości z innymi osobami. Realizacja tego celu nastąpi w drodze wdrożenia rozwiązań proponowanych w Ustawie.

Ustawa zawiera zarazem przepisy ogólne, podstawowe dla niej - i całej materii - definicje (bariera, dostępność, osoba z niepełnosprawnością), określa obowiązki podmiotów publicznych wraz z systemem koordynacji i prawami przysługującymi obywatelom w zakresie zapewnienia dostępności oraz zmierza do wyeliminowania barier na gruncie odrębnych rozwiązań ustawowych.

Najistotniejszą część projektu stanowią nowe regulacje dotyczące obowiązku zapewnienia dostępności. W tej części nowego aktu normatywnego dla podmiotów z art. 3 sformułowany został obowiązek zapewnienia dostępności. Obowiązek ten oznacza, że podmioty publiczne w planowanej i prowadzonej działalności uwzględniają potrzeby osób z niepełnosprawnościami, w szczególności poprzez usuwanie barier w dostępie do obiektów, informacji i usług, a także zapobiegają ich powstawaniu.

1. Koordynacja

Za koordynację działań formalno-prawnych na rzecz zapewnienia dostępności, określonych w ustawie, odpowiada minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego. Koordynacja polega w szczególności na:

- 1) monitorowaniu zapewniania dostępności;
- 2) inicjowaniu zmian przepisów prawnych w zakresie dostępności;
- 3) wyznaczaniu kierunków i prowadzeniu działań informacyjno-promocyjnych dotyczących dostępności;
- 4) koordynowaniu współpracy w zakresie dostępności z:
 - a) jednostkami samorządu terytorialnego,
 - b) organami administracji publicznej, organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami,
 - c) innymi państwami, organizacjami oraz instytucjami międzynarodowymi i zagranicznymi.

2. Rada Dostępności

Na mocy ustawy tworzy się Radę Dostępności, będącą organem opiniodawczo-doradczym ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego. Do głównych zadań Rady należy opiniowanie projektów dokumentów dotyczących dostępności, rekomendowanie sposobu realizacji zadań określonych w programach, formułowanie rekomendacji w przedmiocie zmiany przepisów w zakresie dostępności. Rada stanowi kolegialne ciało, służące koordynacji zapewniania dostępności w różnych politykach publicznych.

3. Koordynatorzy ds. dostępności

Przy organach władzy rządowej i samorządowej powołuje co najmniej jednego koordynatora do spraw dostępności. Do zadań koordynatora należy w szczególności wspieranie osób z niepełnosprawnościami w dostępie i korzystaniu z usług świadczonych przez urząd oraz ustalanie i wdrażanie planu działania na rzecz poprawy jego dostępności.

4. Akredytacja i certyfikacja

Jednym z rozwiązań regulacyjnych zaproponowanych w ustawie, służących poprawie dostępności podmiotów publicznych jest wprowadzenie systemu certyfikacji dostępności. Podmioty realizujące zadania na rzecz dostępności, w tym w szczególności podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 2 i ust. 3 pkt 3 i 4 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, statutowo działające na rzecz osób z niepełnosprawnościami i spełniające określone kryteria dostępu, mogą ubiegać się o status podmiotu akredytowanego w zakresie certyfikowania dostępności. Akredytacja jest udzielana przez Prezesa Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na wniosek podmiotu ubiegającego się o akredytację. Dokumentem potwierdzającym udzielenie podmiotowi akredytacji jest certyfikat akredytacji. Podmioty akredytowane przez PFRON są uprawnione do certyfikowania dostępności architektonicznej, cyfrowej i komunikacyjnej. Certyfikacja dostępności ma na celu weryfikację, czy dany podmiot, w zakresie prowadzonej działalności, zapewnia dostępność na warunkach określonych w ustawie. Podmioty, o których mowa w art. 9 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, są obowiązane do posiadania ważnego certyfikatu dostępności. Inne podmioty, w szczególności przedsiębiorcy oraz podmioty świadczące usługi o charakterze powszechnym, a także organizacje pozarządowe mogą ubiegać się o certyfikat dostępności. Brak posiadania certyfikatu wiąże się z określonymi karami finansowymi. Podmioty publiczne, które nie dopełniają obowiązku posiadania ważnego certyfikatu dostępności podlegają administracyjnej karze pieniężnej, która zasila fundusz PFRON z przeznaczeniem na wspieranie dostępności.

5. Postępowanie skargowe i kary

Najważniejszą zmianą i jednocześnie silnym instrumentem regulacyjnym jest wprowadzona możliwość zgłoszenia skargi na brak dostępności budynku, miejsca lub usługi. Każda osoba z niepełnosprawnością, lub jej przedstawiciel ustawowy, której nie zapewniono dostępności do obiektu, informacji lub usługi, może złożyć do podmiotu publicznego wniosek o zapewnienie dostępności. W przypadku, gdy podmiot, o którym mowa, nie zapewnił wnioskodawcy dostępności, przysługuje mu prawo złożenia skargi na brak dostępności. Pozytywne rozpatrzenie skargi skutkuje nakazem zapewnienia dostępności lub nałożeniem grzywny w celu przymuszenia, o której mowa w prawie budowlanym.

6. Zmiany innych ustaw

W Polsce przepisy o statusie i prawach osób z niepełnosprawnościami wynikają z kilkudziesięciu różnych aktów prawnych. Należy jednak mieć na uwadze, że w kontekście zapewnienia dostępności stworzony system regulacyjny funkcjonuje silosowo, tzn. wprowadza rozwiązania branżowe (np. różny poziom ulg, różne definicje uprawnionych, różny status osoby w zależności od przedmiotu uprawnienia). Ponadto występują luki prawne lub osoby z niepełnosprawnościami i ich szczególne potrzeby w ogóle nie są „dostrzegane” przez określone akty prawne. Opcja pozostawienia status quo, oznacza utrzymanie tego stanu rzeczy. Dlatego też poza ramowym wymiarem przedmiotowej regulacji, ustawa wprowadza zmiany w przepisach szczegółowych lub wprowadza brakujące regulacje w szeregu ustaw prawa materialnego, dzięki którym powinna nastąpić poprawa realizacji praw osób z niepełnosprawnościami i celów zdefiniowanych w części zasadniczej ustawy.

1. Ustawa z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1983)

Proponowane jest wprowadzenie następujących zmian:

- wprowadzenie obowiązku wskazywania przy występowaniu o dotacje w jaki sposób poprzez wykorzystanie środków z dotacji następowalaby realizacja zadań w zakresie podnoszenia dostępności materiałów kulturalnych,
- dodanie do zakresu mecenatu państwa zadań związanych z zapewnianiem i zwiększeniem dostępności materiałów kulturalnych w formach dostosowanych do potrzeb i możliwości osób z niepełnosprawnościami,

- wprowadzenie wymogu, aby w każdej umowie podpisywanej przy udzielaniu instytucjom kultury lub innym organizacjom dotacji przez władze publiczne, których przedmiotem są zamówienia na materiały kulturalne, został przewidziany obowiązek dostarczenia tych materiałów również w formach dostosowanych do potrzeb i możliwości osób z niepełnosprawnościami,
- wprowadzenie ustawowego obowiązku określenia przez instytucje kultury w swoich statutach sposobu, w jaki instytucja wspiera dostępność materiałów oraz prowadzonej działalności w formach dostosowanych do potrzeb i możliwości osób z niepełnosprawnościami,
- wprowadzenie obowiązku, aby co najmniej 0,5% budżetu danej instytucji był przeznaczany na realizację zadania zapewnienia lub zwiększenia dostępności kultury dla osób z niepełnosprawnościami,
- wprowadzenie ustawowego określenia minimalnego (na poziomie 0,5% całości zamówienia) udziału materiałów kulturalnych w formach dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami w ogólnej ilości materiałów kulturalnych dofinansowywanych na podstawie umowy zawartej w celu przyznania dotacji celowej,
- wprowadzenie przepisów prawnych nakazujących uwzględnianie przy organizacji imprezy kulturalnych i artystycznych oraz imprez masowych kwestii dostępności danego wydarzenia dla osób z niepełnosprawnościami.

2. Ustawa z dnia 20 czerwca 1992 r. o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego (Dz. U. z 2018 r. poz. 295)

Proponowana zmiana dotyczy ulg 78 proc. przy przejazdach środkami publicznego transportu zbiorowego kolejowego oraz autobusowego - usunięto ograniczenie w korzystaniu przez dzieci i młodzież dotknięte inwalidztwem lub z niepełnosprawnościami oraz ich rodziców lub opiekunów z ulg, o których mowa w art. 2 ust. 5 przedmiotowej ustawy. Do ulg 37 proc. przy przejazdach środkami transportu zbiorowego wprowadzono uprawnienie także dla osób z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności. Jednocześnie rozszerzono zakres obowiązywania ulgi 37 proc. przy przejazdach środkami publicznego transportu autobusowego w komunikacji zwykłej i przyspieszonej.

3. Ustawa z dnia 29 grudnia 1999 r. o radiofonii i telewizji (Dz. U. z 2017 r. poz. 1414, z późn. zm.)

Do ustawy wprowadza się zmianę, zgodnie z którą nadawcy programów telewizyjnych są obowiązani do zapewniania dostępności audycji dla osób z niepełnosprawnościami z powodu dysfunkcji narządu wzroku oraz osób niepełnosprawnych z powodu dysfunkcji narządu słuchu, przez wprowadzanie odpowiednich udogodnień: audiodeskrypcji oraz napisów dla niesłyszących, tak aby:

- 1). w 2025 roku co najmniej 60 % kwartalnego czasu nadawania programu,
 - 2). w 2026 roku co najmniej 70 % kwartalnego czasu nadawania programu,
 - 3). w 2027 roku co najmniej 80 % kwartalnego czasu nadawania programu,
 - 4). w 2028 roku co najmniej 95 % kwartalnego czasu nadawania programu
- z wyłączeniem reklam i telesprzedaży, posiadało takie usprawnienie.

4. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 511, z późn. zm.)

W ustawie dodaje się regulację mówiącą, że w przypadku pracodawców zatrudniających co najmniej 25 pracowników i posiadających certyfikat dostępności, o którym mowa w ustawie o dostępności, wpłaty na Fundusz ulegają obniżeniu o 5 proc. Ponadto dodaje się przepis nakładający na powiaty obowiązek dofinansowania zamiany mieszkania dla osób z niepełnosprawnościami, w sytuacji braku możliwości dostosowania dotychczas zajmowanego lub jeżeli dostosowanie jest nieracjonalne ekonomicznie. Jednocześnie środki Funduszu z tytułu grzywny i kar pieniężnych, o których mowa w ustawie o dostępności, przeznaczone są na realizację programów, wspieranych ze środków pomocowych UE na rzecz osób z niepełnosprawnościami.

5. Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 1876, z późn. zm.)

Do ustawy dodaje się wymóg, aby osoba z niepełnosprawnościami otrzymywała ogólne warunki umów oraz regulaminów w formach dostępnych dla potrzeb osób z niepełnosprawnościami takich jak: nagranie audio, nagranie wizualne treści w Polskim Języku Migowym, wydruk w systemie Braille'a lub wydruk z wielkością czcionki wygodną do czytania w ciągu 7 dni od zgłoszenia takiej potrzeby.

6. Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2018 r. poz. 1945)

Planowana zmiana wprowadza definicję uniwersalnego projektowania oraz obowiązek sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy - zgodnie z zasadami uniwersalnego projektowania. Wójt, burmistrz lub prezydent dokonując analizy zmian w zagospodarowaniu przestrzennym, powinien zgodnie z proponowaną zmianą oceniać także stopień wdrożenia zasad uniwersalnego projektowania. Ponadto osoba z niepełnosprawnościami ma prawo otrzymania wypisów i wyrysów w formie dla niej dostępnej w ciągu 14 dni od dnia zgłoszenia wniosku o ich udostępnienie.

7. Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2018 r. poz. 2067)

Projektowana zmiana zakłada, że konserwator zabytków w momencie prowadzenia postępowania w przedmiocie wpisu zabytku do rejestru będzie obowiązany sprawdzić możliwość dostosowania zabytku do potrzeb osób z niepełnosprawnościami i uwzględnić to w dokumentacji dotyczącej tego zabytku. W konsekwencji w programie prac konserwatorskich, należy uwzględnić, w jakim zakresie możliwe jest dostosowanie danego obiektu zabytkowego do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

8. Ustawa z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (Dz. U. z 2017 r. poz. 1318, z późn. zm.)

W powyższej ustawie dodaje się obowiązek, aby pacjent będący osobą z niepełnosprawnością w rozumieniu - ustawy o dostępności - miał prawo do otrzymania informacji, o swoim stanie zdrowia, w zrozumiałym dla niego sposobie, w szczególności w formie dostosowanej do możliwości i potrzeb komunikacyjnych tej osoby na podstawie ustawy o języku migowym i innych środkach komunikowania się.

9. Ustawa z dnia 19 listopada 2009 r. o grach hazardowych (Dz. U. z 2018 r. poz. 165, z późn. zm.)

Zmiana przewiduje rozszerzenie zakresu przedmiotowego zadań, na które będzie można przeznaczyć środki Funduszu Rozwoju Kultury, co oznacza de facto zapewnienie możliwości wspierania aktywności turystycznej i kulturoznawczej wszystkich grup społecznych, w tym w szczególności osób z niepełnosprawnościami dzieci i młodzieży, osób starszych oraz rodzin w trudnej sytuacji życiowej i finansowej w ramach tzw. turystyki społecznej.

10. Ustawa z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie (Dz. U. z 2018 r. poz. 1263, z późn. zm.)

Projekt ustawy przewiduje wprowadzenie następujących zmian do powyższej ustawy:

- wprowadzeniu obowiązku określenia w statutach uczniowskich klubów sportowych oraz polskich związków sportowych form działalności podejmowanej w celu zwiększania dostępności dla osób z niepełnosprawnościami sportu rozwijanego przez klub, w szczególności sposobów aktywizacji sportowej lub promocji sportu w ich środowisku także w formach dostosowanych komunikacyjnie,
- możliwości przyznania dotacji celowej w całości na wspieranie działalności sportowej osób z niepełnosprawnościami,
- nałożenie na kluby sportowe obowiązku wydatkowania minimalnej wysokości środków finansowych na realizację deklarowanych i planowanych działań aktywizacyjno-promocyjnych.

11. Ustawa z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym (Dz. U. z 2018 r. poz. 2016)

Do ustawy proponowany jest obowiązek, mówiący że przy udzielaniu zamówienia publicznego na wykonywanie publicznego transportu zbiorowego, w specyfikacji istotnych warunków zamówienia musi zostać wpisana konieczność zapewnienia w środkach transportu rozwiązań technicznych służących zapewnieniu ich dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, w tym w szczególności z niepełnosprawnością ruchową.

12. Ustawa z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami (Dz. U. z 2017 r. poz. 978, z późn. zm.)

Do ustawy wprowadza się następujące zmiany:

- egzamin państwowy przeprowadza się w formach dostępnych dla osób z niepełnosprawnościami, koszty udostępnienia pojazdu pokrywa wojewódzki ośrodek ruchu drogowego,
- osoba z niepełnosprawnościami może w trakcie praktycznej części egzaminu wykorzystać własny pojazd, jeżeli został dostosowany do rodzaju jej niepełnosprawności,
- wojewódzkie ośrodki ruchu drogowego w trakcie praktycznej części egzaminu na własny koszt zapewniają niezbędną komunikację w formach dostępnych dla osoby z niepełnosprawnościami.

13. Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2018 r. poz. 160, z późn. zm.)

W ustawie zobowiązuje się podmiot wykonujący działalność leczniczą do podejmowania działań ułatwiających pacjentom z niepełnosprawnościami korzystanie z pomieszczeń i urządzeń, w szczególności poprzez wprowadzanie racjonalnych usprawnień, o których mowa w art. 2 Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzonej w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r.

14. Ustawa z 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2018 r. poz. 1398)

Do ustawy wprowadza się następujące zmiany:

- do czynników określających obszar gmin znajdujący się w stanie kryzysowym dodano wykluczenie spowodowane niepełnosprawnością,
- do definicji obszaru zdegradowanego dodaje się obszar, w którym nie funkcjonują rozwiązania techniczne umożliwiające efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie ochrony środowiska i dostępności dla osób z niepełnosprawnością,
- do opisu planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych dodaje się następujący punkt - objaśnienie sposobu rozwiązania problemu dostępności dla osób z niepełnosprawnością.

Intencją projektowanej ustawy jest osiągnięcie znaczącego kroku w kierunku likwidacji barier w przestrzeni publicznej dla seniorów oraz osób z niepełnosprawnością i dostosowanie polskiego prawodawstwa do europejskich standardów społecznych.

Jest to pierwszy, ramowy akt prawa, który służy zapewnieniu dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Rozwiązania przyjęte w projekcie ustawy powinny przyczynić się do zwiększenia dostępności architektonicznej, cyfrowej i komunikacyjnej w obszarach, za które odpowiedzialne są podmioty publiczne, realizujące zadania publiczne, a w przyszłości stać się powszechnym elementem działań, dzięki którym obiekty, instytucje, informacje, usługi i świadczenia w zakresie życia społecznego, politycznego, gospodarczego i kulturalnego będą na równi dostępne dla osób z niepełnosprawnościami. Jednocześnie, podejmując wspólny wysiłek na rzecz poprawy dostępności przestrzeni publicznej, należy wziąć pod uwagę związane z tym skutki społeczno-gospodarcze. Można je podzielić na dwa rodzaje:

1. Efekty społeczne

Ze względu na zaproponowaną szeroką definicję niepełnosprawności, obejmującą także niepełnosprawność biologiczną – związaną z wiekiem czy chorobami, liczebność tak definiowanej populacji może dotyczyć dużo większej liczby obywateli niż niepełnosprawność orzeczona prawnie. Ocenia się, że nawet ok. 30% populacji może mieć trwałe lub czasowe ograniczenia w zakresie mobilności czy percepcji (np. ludzie poruszający się przy pomocy kul, protez, wózków inwalidzkich, niesłyszący, niedowidzący, z trudnościami manualnymi i poznawczymi, osoby z wózkiem dziecięcym, z ciężkim bagażem itp.). Wraz ze starzeniem się problem ten staje się coraz poważniejszy. Przyjęte na podstawie ustawy rozwiązania architektoniczne czy komunikacyjne będą uniwersalne, a więc będą służyły także ludziom w pełni sprawnym (np. windy, podjazdy, informacja głosowa, oznaczenia dotykowe). To co jest dostępne dla osób z niepełnosprawnościami jest najczęściej także przyjazne i bezpieczne także dla ogółu społeczeństwa. Z powyższych względów można ocenić, że poza walorem normatywnym przyjęcie ustawy będzie miało korzystny wpływ, tak w kategorii społecznej, jak i indywidualnej. Przewidywane skutki społeczne niniejszej ustawy to:

- pełniejsza realizacja praw człowieka do niezależnego i samodzielnego życia oraz do udziału w życiu lokalnej społeczności;
- realne wsparcie osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin w codziennym funkcjonowaniu społecznym;
- poprawa spójności społecznej, poprzez włączenie grup najbardziej zagrożonych ryzykiem marginalizacji i umożliwienie im korzystania z życia publicznego;
- lepsze wykorzystanie potencjału osób z niepełnosprawnościami i seniorów na rynku pracy, co przełoży się w

dłuższej perspektywie na wzrost poziomu współczynnika aktywności zawodowej tych grup społecznych i będzie sprzyjać uzupełnieniu zasobów rynku pracy;

- sprawniejsza komunikacja administracji publicznej z obywatelem, biznesu z klientem, w ramach której obie strony mogą operować informacją cyfrową w dogodnej formie, która nie pozostawia miejsca na dyskryminację i wykluczenie;
- rozszerzenie dostępności do dóbr kultury i dziedzictwa narodowego oraz stymulowanie rozwoju kapitału społecznego, opartego na więzi wspólnotowej, tożsamości i wspólnym kontekście historyczno-kulturowym;
- budowanie odpowiedzialnej i skutecznej działalności podmiotów z III sektora, poprzez wzmocnienie kompetencyjne organizacji w nim działających;
- wzrost świadomości obywateli w zakresie potrzeb związanych z dostępnością przestrzeni publicznej;
- wzmocnienie odpowiedzialności podmiotów publicznych za jakość świadczonych usług w interesie publicznym.

2. Efekty ekonomiczne

Większości przewidywanych korzyści społecznych towarzyszyć powinny korzyści w wymiarze ekonomicznym. Ich precyzyjne oszacowanie jest jednak trudne ze względu na złożoność regulowanej materii. Realizacja w długim horyzoncie czasowym spowoduje eliminację barier w szeroko rozumianej przestrzeni publicznej dla osób z niepełnosprawnościami w zakresie dostępności architektonicznej budynków, w zakresie cyfrowym oraz komunikacyjnym, co spowoduje zwiększenie mobilności i aktywności społecznej, większy udział osób z niepełnosprawnościami w edukacji i aktywności zawodowej. Zakłada się, że może to skutkować zwiększoną podażą pracy wśród osób z niepełnosprawnościami, która powinna spotkać się z istniejącym obecnie dużym popytem na pracę. W połączeniu z instrumentami wsparcia zatrudnienia z innych ustaw może to skutkować wzrostem zatrudnienia. Już dziś przedsiębiorcy zwracają większą uwagę na te kompetencje i cechy osób starszych czy z niepełnosprawnościami, które czynią z nich poszukiwanych na rynku pracowników (odpowiedzialność, lojalność, doświadczenie). Brakującym elementem jest dostępna przestrzeń, która umożliwi lub ułatwi tym osobom samodzielny dojazd do pracy, szkoły czy załatwianie spraw codziennych.

Dostępność może stanowić przewagę konkurencyjną, która jest już dostrzegana przez niektóre firmy, świadome ogromnego potencjału rynku dla osób starszych i z niepełnosprawnościami, który wynika z jego wielkości oraz zachowania samych konsumentów. Osoby te w ramach swoich środowisk szybko wymieniają się informacjami o przyjaznych firmach, oferujących rozwiązania „szyte na miarę” w zakresie dostępności i w ich stronę kierują swoje zainteresowania konsumenckie. Otwarcie się firm na nowych konsumentów może wpłynąć także na rozwój myślenia innowacyjnego i wprowadzanie nowych rozwiązań technologicznych, związanych z technologiami asystującymi dla osób z niepełnosprawnościami. Z kolei dzięki postępowi technologicznemu zwiększy się dostęp do różnych rozwiązań dla osób z niepełnosprawnościami, co z kolei może pozytywnie wpłynąć na obniżenie cen tych produktów i usług. Jako główne korzyści ekonomiczne projektowanej ustawy można wskazać:

- podniesienie konkurencyjności gospodarki, wywoływane przez dostępność, która sprawia że producenci szybko adaptują swoje produkty i usługi do potrzeb klientów, co dynamizuje rynek urządzeń i usług; jest to szansa dla polskiego biznesu opartego na innowacjach (rynek e-książek, sektor bankowości, inteligentne urządzenia, sektor turystyczny);
- otwarcie rynku pracy dla osób z niepełnosprawnościami, co jest szczególnie istotną formą rehabilitacji (usamodzielnienie się, poprawa jakości życia, wyjście z izolacji, bycie wśród ludzi);
- rozwój badań i nauki poprzez ciągle poszukiwanie nowych rozwiązań dla osób z niepełnosprawnościami i seniorów opartych na zasadzie uniwersalnego projektowania;
- wzrost popytu na usługi dedykowane poprawie dostępności i istniejąca w związku z tym nisza na rynku usług, która może zostać zagospodarowana przez podmioty wyspecjalizowane w obsłudze instytucji i podmiotów zobowiązanych do zapewnienia dostępności (np. tłumaczenia na język migowy, usługi transkrypcji, audiodeskrypcji, respeakingu, udostępniania materiałów audiowizualnych itp.);
- poprawę warunków dla lokowania inwestycji, także w małych miastach czy na terenach wiejskich, gdzie poziom dostępności przestrzeni jest najniższy, a ich mieszkańcy są w szczególnie trudnej sytuacji;

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

W Unii Europejskiej nie było do tej pory jednego standardu i jednego aktu prawnego regulującego kwestie związane z dostępnością. W państwach członkowskich Unii Europejskiej wypracowane zostały niezależnie różne podejścia do tego tematu, wynikające z reguły wprost z przyjętego modelu relacji państwa do osób w najtrudniejszej sytuacji społeczno - ekonomicznej (model osłonowy, aktywizacyjny, konserwatywny). W większości przypadków są one również silnie związane z kwestią zatrudnienia i rynku pracy dla osób z niepełnosprawnościami. Obecnie na poziomie Parlamentu Europejskiego trwają prace nad dyrektywą o dostępności (European Accessibility Act/Europejski Aktu o Dostępności).

Dyrektywa ta ma pomóc w unikaniu wykluczenia społecznego spowodowanego niedostępnością produktów i usług, a także pomóc osobom z niepełnosprawnościami samodzielne i godne funkcjonowanie w społeczeństwie. Podstawowym celem dyrektywy jest wspieranie właściwych mechanizmów rynku wewnętrznego, a także usunięcie barier dla swobodnego przepływu dostępnych produktów i usług oraz zapobieganie powstawaniu takich barier, które wynikają z rozbieżnych przepisów krajowych w zakresie dostępności. Dyrektywa jest pierwszym tak szerokim aktem, który ma zagwarantować, że podmioty gospodarcze oraz władze publiczne będą zobowiązane do stosowania wspólnych zasad dostępności, co ma zagwarantować większą pewność obrotu gospodarczego. W rezultacie, poprawa funkcjonowania rynku wewnętrznego dla konkretnych produktów i usług ma służyć potrzebom zarówno konsumentów, jak i podmiotom gospodarczym. Celem dyrektywy jest również realizacja postanowień Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych, którą Unia Europejska ratyfikowała 23 grudnia 2010 r.

Warto zauważyć, że projektowana stawa uwzględnia wejście w życie Dyrektywy w ciągu najbliższych kilku lat i związane z tym konsekwencje. Jest to główny powód dla którego ustawa nakłada obowiązki na podmioty publiczne a nie prywatne, oferujące określone dobra i usługi. Podmioty prywatne zostaną bowiem do tego zobowiązane za pomocą Dyrektyw w sposób jednolity na obszarze całej Unii Europejskiej. Dlatego też niezbędne staje się uzupełnienie obowiązków w zakresie dostępności wobec sektora publicznego w Polsce, ponieważ dotychczas kwestia ta była nieskuteczna na skutek rozproszenia w różnych aktach prawnych i niewystarczającego priorytetu pośród innych cech i warunków realizacji polityk publicznych. Poniżej przedstawiono krótko informacje na temat najważniejszych rozwiązań przyjętych w wybranych krajach.

Stany Zjednoczone

Stany Zjednoczone są przykładem kraju który kwestie dostępności próbuje uregulować całościowo, horyzontalnie, nie poprzestając jednak na jednym akcie prawnym ale tworząc do niego regulacje szczegółowe, standaryzujące dostępność w różnych dziedzinach i sektorach. *Ustawa o Amerykanach z niepełnosprawnościami (ADA)* z 1990 r. reguluje kwestie dostępności w wielu sektorach (rynek pracy, administracja rządowa i lokalna, transport publiczny, usługi i telekomunikacja). W zakresie rynku pracy nakłada obowiązki na: pracodawców zatrudniających 15 i więcej pracowników, agencje pracy, związki zawodowe. Zgodnie z tą ustawą wymagane jest zapewnienie racjonalnych usprawnień dla pracowników z niepełnosprawnościami, specjalnego sprzętu do wykonywania pracy, dostosowania czasu pracy do potrzeb pracownika. Administracja rządowa i lokalna ma obowiązek zapewnienia równego dostępu do usług publicznych dla obywateli z niepełnosprawnościami dotyczy to: szkół publicznych, pracy w administracji rządowej i lokalnej, służby zdrowia, korzystania z programów socjalnych, sądownictwa, udziału w wyborach. Dostępność jest tu rozumiana w kontekście dostępności architektonicznej budynków oraz alternatywnych sposobów komunikacji. W sektorze transportu publicznego występuje obowiązek zapewnienia dostępnych środków transportu publicznego, a w sytuacji, gdy osoba z niepełnosprawnością nie może skorzystać z transportu zbiorowego, obowiązek zapewnienia para transportu (transportu zastępczego). W sektorze usług ustawa obejmuje wszystkie obiekty usługowe takie jak: restauracje, sklepy, hotele, teatry, kina, szpitale, muzea, prywatne firmy przewozowe, prywatne biura i fabryki, ośrodki prowadzące szkolenia. Nie obejmuje jedynie organizacji religijnych oraz prywatnych klubów. W sektorze telekomunikacji ustawa obejmuje wszystkie przedsiębiorstwa telekomunikacyjne. Wymagane jest zapewnienie specjalnych narzędzi dla osób z problemami ze słuchem czy mową.

Norwegia

W Norwegii obowiązuje *Ustawa z 20 czerwca 2008 r. Nr 42 dotycząca zakazu dyskryminacji na podstawie niepełnosprawności* (ustawa o przeciwdziałaniu dyskryminacji i dostępności).

Celem tej ustawy jest promowanie równości i zapewnienie równości szans oraz prawa do uczestnictwa społecznego dla wszystkich osób bez względu na niepełnosprawność. Ustawa ma zastosowanie do wszystkich dziedzin życia społecznego, z wyjątkiem życia rodzinnego. Pracodawcy w sektorze prywatnym, którzy regularnie zatrudniają ponad 50 pracowników i pracodawcy w sektorze publicznym są zobowiązani podejmować aktywne, ukierunkowane i usystematyzowane starania w celu promowania realizacji celu ustawy. Obowiązek dotyczy dziedzin takich jak rekrutacja, płaca i warunki pracy, możliwości rozwoju i ochrona przed nękaniami. Pracodawcy mają obowiązek, w miarę możliwości, indywidualnie dostosowywać miejsca pracy i zadania, tak, aby pracownicy z niepełnosprawnościami mogli zdobyć i utrzymać pracę, mieli zapewniony dostęp do szkoleń i innych środków w celu rozwijania ich kompetencji oraz mogli wykonywać pracę w taki sam sposób jak inni ludzie. Władze publiczne są zobowiązane podejmować aktywne, ukierunkowane i usystematyzowane działania na rzecz promowania celu ustawy. Przedsiębiorstwa są zobowiązane składać sprawozdanie z wdrożonych w celu promowania celu ustawy środków. Władze publiczne i przedsiębiorstwa publiczne mają obowiązek zapewnić odpowiednie środki w swoich rocznych budżetach na walkę z dyskryminacją. Przedsiębiorstwa publiczne mają podejmować aktywne działania na rzecz promocji uniwersalnego wzornictwa. Dotyczy to również prywatnych przedsiębiorstw oferujących towary lub usługi dla ogółu społeczeństwa. Publiczne i prywatne przedsiębiorstwa, które oferują towary lub usługi dla ogółu społeczeństwa, są zobowiązane do zapewnienia uniwersalnego projektu dla wszystkich produktów przedsiębiorstwa pod warunkiem, że nie pociąga ono za sobą nadmiernego obciążenia dla przedsiębiorstwa.

Każde naruszenie obowiązku zapewnienia uniwersalnego projektu ma być uznawane za dyskryminację.

Ustawa określa wymagania dotyczące uniwersalnego projektowania obiektów i terenów zewnętrznych, technologii informacji i komunikacji (ICT). Szkoły i instytucje edukacyjne mają obowiązek w granicach rozsądku, indywidualnie zapewnić uczniom z niepełnosprawnościami równe możliwości szkoleniowe i edukacyjne. Gmina nadzorują przedszkola w

zakresie zapewnienia dzieciom z niepełnosprawnościami równych szans do rozwoju i aktywności. Ponadto gmina ma obowiązek zapewnienia osobom z niepełnosprawnościami dostępu do świadczonych przez siebie usług.

Wielka Brytania

Equality Act z 2010 r. zobowiązuje wszystkie organizacje świadczące usługi publiczne oraz usługi dla społeczeństwa. Ustawa ta obejmuje ochroną osoby z niepełnosprawnościami, matki i kobiety w ciąży oraz chroni przed dyskryminacją ze względu na płeć, orientację seksualną, kolor skóry, narodowość i religię. Zabrania dyskryminacji wobec osób posiadających jedną z powyższych cech. Regulacja zobowiązuje pracodawców, szkoły i ośrodki naukowe, wszystkie instytucje świadczące usługi publiczne oraz instytucje zarządzające lokalami mieszkaniowymi.

Irlandia

The Disability Act z 2005r. nakłada obowiązek zapewnienia dostępności dla osób z niepełnosprawnościami przez instytucje publiczne w zakresie służby zdrowia, edukacji, dostępu do budynków i usług publicznych. W akcie tym zawarto obowiązek opracowania sektorowych planów w 6 kluczowych sektorach: Zdrowia, Polityki Społecznej, Środowiska, Spraw Wewnętrznych, Handlu i Zatrudnienia. Plany te mają opracować założenia dostępnych usług i pozytywnych działań w zakresie walki z dyskryminacją. Akt nałożył na instytucje publiczne obowiązek zwiększania zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami oraz wprowadził monitoring wdrażania tych działań. W ustawie przewidziano ustanowienie Centrum Doskonałości w Powszechnym Projektowaniu w Krajowym Urzędzie ds. Niepełnosprawności w celu promowania najlepszych praktyk w zakresie projektowania środowiska i produktów, tak aby były one dostępne i użyteczne dla wszystkich, a zwłaszcza dla osób z niepełnosprawnościami.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Podmioty publiczne z wyłączeniem Ministra właściwego do spraw informatyzacji, służb specjalnych, Kancelarii Sejmu, Kancelarii Senatu, Kancelarii Prezydenta RP	64 772 W tym:	liczba podmiotów wpisanych w rejestrze REGON, według stanu rejestru na dzień 30 kwietnia 2018 r. ¹	W zakresie zapewnienia dostępności w aspekcie architektonicznym, cyfrowym i transportowym.
W tym:			
1) organy władzy, administracji rządowej (bez Ministerstwa Cyfryzacji, Kancelarii Sejmu, Senatu oraz Prezydenta RP)	2 754		
2) organy kontroli państwowej i ochrony prawa (bez służb specjalnych)	106		
3) sądy i trybunaty	301		
4) wspólnoty samorządowe	3 027		
5) jednostki budżetowe (z wyłączeniem SFP= 401, 402, 406)	51 146		
6) samorządowe zakłady budżetowe	1 343		
7) instytucje gospodarki budżetowej	15		

¹ Pismo GUS GUS-IV1S03.7032.8.2018.1

8) fundusze -własność Skarbu Państwa lub własność państwowych osób prawnych	6		
9) Zakład Ubezpieczeń Społecznych	1		
10) Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego	1		
11) Narodowy Fundusz Zdrowia	1		
12) samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej	1 306		
13) uczelnie - własność Skarbu Państwa lub własność państwowych osób prawnych	133		
14) Polska Akademia Nauk	1		
15) instytuty Polskiej Akademii Nauk	37		
16) instytucje kultury - własność Skarbu Państwa lub własność państwowych osób prawnych lub własność jednostek samorządu terytorialnego lub samorządowych osób prawnych	4 568		
17) samorządowe osoby prawne w rozumieniu art. 9 pkt 14 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 o finansach publicznych	18		
Służby specjalne	5	art. 11 ustawy o ABW oraz AW	W zakresie zapewnienia dostępności w aspekcie architektonicznym, cyfrowym i transportowym.
Kancelaria Sejmu, Kancelaria Senatu, Kancelaria Prezydenta	3		
Osoby z niepełnosprawnościami w rozumieniu projektowanej ustawy	ok. 30% społeczeństwa		
5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji			
Informacje zostaną uzupełnione na kolejnym etapie prac.			

6. Wpływ na sektor finansów publicznych												
(ceny stałe z 2018 r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0-10)
Dochody ogółem	0,00	0,00	0,00	5,00	12,00	40,00	40,00	33,00	32,00	32,00	32,00	226
budżet państwa	0,00	0,00	0,00	5,00	12,00	40,00	40,00	33,00	32,00	32,00	32,00	226
JST	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
PIT	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Fundusz Ubezpieczeń Społecznych	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Fundusz Pracy	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Środki PFRON	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Wydatki ogółem	0,00	200	1000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	17 200,00
budżet państwa	0,00	196,9 11	984,3 87	1968, 75	1968, 773	1968, 773	1968, 773	1968, 773	1968, 773	1968, 773	1968, 773	16 931,320
JST	0,00	3,089	15,61 3	31,22 7	31,22 7	31,22 7	31,22 7	31,22 7	31,22 7	31,22 7	31,22 7	268,680
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Saldo ogółem	0,00	-200	-1000	-1995	-1988	-1960	-1960	-1967	-1968	-1968	-1968	-16 974,00
budżet państwa	0,00	- 196,9 11	- 984,3 87	- 1963, 773	- 1966, 773	- 1928, 773	- 1928, 773	- 1935, 773	- 1936, 773	- 1936, 773	- 1936, 773	-16715,482
JST	0,00	- 3,089	- 15,61 3	- 31,22 7	- 31,22 7	- 31,22 7	- 31,22 7	- 31,22 7	- 31,22 7	- 31,22 7	- 31,22 7	-268,680
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
PIT	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Fundusz Ubezpieczeń Społecznych	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Fundusz Pracy	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Narodowy Fundusz Zdrowia	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Źródła finansowania	<p>Koszty administracyjne związane z realizacją niniejszej ustawy powinny zostać ujęte w planach finansowych podmiotów objętych regulacją; W przypadku wydatków budżetu państwa, w ramach środków dostępnych we właściwych częściach budżetowych, a w przypadku wydatków jednostek samorządu terytorialnego, w ramach ich budżetów. Ogółem wydatki nie będą stanowiły podstawy do ubiegania się o dodatkowe środki. Wydatki budżetu państwa na cele związane z realizacją ustawy mogą być ponoszone z wykorzystaniem środków europejskich, w szczególności zaś:</p> <p>Część 34 – rozwój regionalny – wydatki z budżetu państwa będą przeznaczone na poprawę świadomości podmiotów publicznych w zakresie nowych obowiązków oraz społeczeństwa w zakresie możliwości egzekwowania przysługujących im na podstawie uprawnień. Wydatki związane z obsługą Rady dostępności i koordynacją programu Dostępność Plus.</p> <p>Część 44 – zabezpieczenie społeczne – wydatki PFRON związane z zapewnieniem obsługi systemu skarg, akredytacji dostępności i prowadzenia rachunku zawierającego środki pochodzące</p>											

	<p>z nałożonych kar i grzywny w celu przymuszenia.</p> <p>Części 85 w podziale na 16 części regionalnych – wydatki urzędów wojewódzkich, związane z obsługą systemu raportowania (co 5 lat) o dostępności na terenie danego województwa.</p> <p>Wydatki związane ze szkoleniami służby cywilnej oraz pracowników administracji samorządowej, przewidziane zostały w programie Dostępność Plus. Wydatki związane z funkcjonowaniem w Ministerstwie Inwestycji i Rozwoju struktury organizacyjnej koordynującej w liczbie ośmiu etatów realizację Programu Dostępność Plus, w tym ustawy o dostępności wyniosą w latach 2018-25 ok. 5,2 mln.</p>
<p>Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń</p>	<p>W sektorze finansów publicznych regulacją objętych jest ponad 64 772 podmiotów. Dane te pochodzą w głównej mierze z baz danych Ministerstwa Finansów oraz bazy REGON. Ponadto ustawa będzie miała pośredni lub bezpośredni wpływ na sytuację blisko 15 mln obywateli, którzy dzięki realizacji zawartych w niej przepisów uzyskają realny dostęp do dóbr i usług publicznych.</p> <p>Podmioty określone w ustawie jako zobowiązane do zapewnienia dostępności będą musiały przewidywać w swoich działaniach i budżetach wydatki związane z zapewnieniem zgodności stron internetowych, aplikacji mobilnych, budynków i pomieszczeń oraz dokumentów i informacji z regułami dostępności. Oznacza to m.in. konieczność zapewniania informacji i usług w formatach alternatywnych dla osób o szczególnych potrzebach czy też udostępniania pomieszczeń i otoczenia budynku dla osób o ograniczonej możliwości poruszania się. Na podstawie dotychczasowych doświadczeń z działania urzędów administracji publicznej można oszacować, że średnioroczne koszty związane ze stosowaniem tego typu usprawnień znajdują się na poziomie ok 30 tys. zł. Niniejsza kwota w dużym stopniu uzależniona będzie od rodzaju i charakteru działań poszczególnych instytucji a także zakresu jej kontaktów z klientami zewnętrznymi, liczby zatrudnionego personelu z niepełnosprawnością a także zakresu niezbędnych dostosowań istniejącej infrastruktury. Niniejsza, uśredniona kwota dla różnego typu instytucji, pomnożona przez liczbę podmiotów zobowiązanych, skutkuje wydatkami na poziomie niespełna 2 mld zł rocznie dla wszystkich podmiotów łącznie. Jednocześnie część wydatków może być ponoszona w formie niepieniężnej, związanej z reorganizacją lub innym sposobem wykonywania dotychczasowych zadań podmiotu zobowiązanego.</p> <p>Tym samym przyjęto, że dla podmiotów objętych niniejszą ustawą w zakresie dostępności cyfrowej w zdecydowanej większości przypadków nie będzie ona generowała dodatkowych kosztów, ponieważ obowiązki te wynikają również z ustawy o dostępności cyfrowej stron internetowych... Wydatki przeznaczone na dostosowanie stron internetowych i aplikacji mobilnych do wymogów dostępności, będą ponoszone w ramach środków ujętych w planach finansowych objętych regulacją podmiotów. Wymaganie to dla większości podmiotów nie jest nowe, gdyż zostało uregulowane także w § 19 rozporządzenia KRI, w formie zgodności z WCAG 2.0 na poziomie AA.</p> <p>Podobnie w przypadku dostępności komunikacyjnej, część obowiązków wynika wprost z obowiązującej już ustawy o języku migowym i innych środkach komunikowania się oraz z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.</p> <p>Podmioty zobowiązane niniejszą ustawą będą w okresie co najmniej raz na 4 lata zobligowane przeprowadzać analizę dostępności swoich stron internetowych, aplikacji mobilnych i budynków. Działanie takie może zostać zrealizowane wyłącznie poprzez zlecenie akredytowanym podmiotom przeprowadzenia audytu dostępności. W przypadku zakupu takiej usługi na zewnątrz, średni koszt jej wykonania wynosi obecnie ok. 4 tys. zł w przypadku stron internetowych i ok. 12 tys. zł w przypadku budynku. Ceny te jednak bardzo można zależą od wielkości i stopnia skomplikowania audytowanego zasobu.</p> <p>Jednym z możliwych kosztów, które pojawia się na podstawie przepisów niniejszej ustawy jest koszt związany z pracą koordynatora ds. dostępności, jaki powinien zostać wyznaczony w ramach podmiotu zobowiązanego. W większości przypadków może to być część kompetencji obecnie zatrudnionego personelu, jednakże w niektórych przypadkach będą to nowe osoby, dedykowane do pełnienia tej funkcji.</p>

Dochody	<p>Wpływy z kar administracyjnych</p> <p>Do obliczeń przyjęto założenie, że zgodnie z zapisami ustawy począwszy od 2021 wszystkie podmioty zobowiązane będą musiały posiadać certyfikat dostępności. Jednocześnie doświadczenie z wdrażania innych ustaw (np. KRI) pokazuje, że blisko 50% podmiotów nie było w stanie dostosować się do nowych wymagań w ciągu 5 lat od ich wprowadzenia. Zakładając jednakże że w projektowanej ustawie pojawią się z tego tytułu kary, można przyjąć że tylko 10% będzie uchylać się od tego obowiązku. W związku z tym kary za brak certyfikatu dostępności cyfrowej, w wysokości 10 tys. zł mogą sięgnąć pułapu 64,7 mln zł. Kary za brak dostępności architektonicznej są jednak w tym momencie bardzo trudne do oszacowania ze względu na różną charakterystykę budynków zajmowanych przez podmioty zobowiązane a także określony w ustawie sposób wyliczenia kary, obejmujący m.in. powierzchnię budynku i współczynnik wielkości obiektu. Z pewnością jednak będzie to kwota wyższa nawet niż w przypadku dostępności cyfrowej, m.in. ze względu na fakt, iż poziom pełnego dostosowania istniejących budynków jest obecnie znacznie niższy niż 50% (ok. 30% wg szacunków organizacji pozarządowych).</p> <p>Wpływy z grzywny w celu przymuszenia</p> <p>W części dotyczącej dochodów, uwzględniono również wpływy z instrumentu jakim jest grzywna w celu przymuszenia. Jej maksymalna wysokość to 50 tys. zł a w przypadku jednostek org nie posiadających osobowości prawnej nawet 200 tys. zł. Zakłada się że podmiotów na które zostanie nałożona taka grzywna będzie nie więcej niż kilka (ok. 5) procent. Odsetek ten pomnożony przez kwotę maksymalną grzywny dla podmiotów posiadających osobowość prawną wynosi 161,5 mln zł.</p> <p>Łącznie po stronie dochodów można oczekiwać kwoty na poziomie ok. 226,2 mln zł.</p>
---------	--

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

Skutki								
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-10)
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z 2018 r.)	duże przedsiębiorstwa	0	0	0	0	0	0	0
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	0	0	0	0	0	0	0
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	0	0	0	0	0	0	0
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw							
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	<p>"Miarą dojrzałości państwa jest to, jak traktuje i opiekuje się swoimi słabszymi obywatelami. Naszym wielkim zadaniem będzie stworzenie Polski prawdziwie przyjaznej dla osób starszych i niepełnosprawnych." Expose Prezesa Rady Ministrów Mateusza Morawieckiego, 12 grudnia 2017 r.</p> <p>Z punktu widzenia konieczności zapewnienia dostępności przestrzeni publicznej, beneficjentami środowiska dostępnego będą nie tylko osoby z niepełnosprawnościami bez względu na rodzaj niepełnosprawności, ale całe społeczeństwo. Ocenia się, że nawet ok. 30% społeczeństwa może mieć trwałe lub czasowe ograniczenia w zakresie mobilności czy percepcji. Należą do nich: ludzie poruszający się przy pomocy sprzętu wspomagającego (nie tylko osoby niepełnosprawne, ale także seniorzy tj. kul, lasek, balkoników, protez, wózków inwalidzkich), z uszkodzonym narządem słuchu, wzroku, z trudnościami manualnymi i poznawczymi (np. po udarze), w ciąży, z wózkiem dziecięcym, z ciężkim bagażem oraz innych słabszych fizycznie (np. w wyniku choroby) i mających trudności w poruszaniu się.</p> <p>Dostępność, w tym zapewniona za pomocą uniwersalnego projektowania (tj. projektowania dla wszystkich) nie koncentruje się na osobach z niepełnosprawnościami. Jest podejściem zorientowanym na człowieka. W ramach prezentowanego podejścia każdy może mieć jakąś niepełnosprawność, choć nie każda jest orzeczona, co oznacza, że zdecydowana większość społeczeństwa znajduje się w grupie szeroko definiowanej niepełnej sprawności. W życiu codziennym, dostępność miejsca zamieszkania - bloku, budynku mieszkalnego, placówki edukacyjnej, środków transportu, miejsca pracy, placówek medycznych czy instytucji publicznych jest jednym z fundamentalnych elementów</p>						

		inkluzywnego społeczeństwa, opartego na zasadach równości i solidarności.
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Nie dotyczy.	
8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu		
☐ nie dotyczy		
Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).	☒ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy	
☐ zmniejszenie liczby dokumentów ☐ zmniejszenie liczby procedur ☐ skrócenie czasu na załatwienie sprawy ☒ inne: uproszczenia i ułatwienia dla obywateli, dostosowanie form komunikacji do ich potrzeb i możliwości percepcyjnych, upraszczanie procedur.	☒ zwiększenie liczby dokumentów ☒ zwiększenie liczby procedur ☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:	
Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektronizacji.	☐ tak ☐ nie ☒ nie dotyczy	
<ul style="list-style-type: none"> – obowiązki informacyjne podmiotów zobowiązanych w zakresie przygotowywania oświadczeń o zgodności stron internetowych i aplikacji mobilnych, zgodnie z przepisami niniejszego projektu ustawy i aktualizowanie ich co najmniej raz w roku; – obowiązek publikowania na stronie podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej raportu o stanie dostępności, przekazywanego co 5 lat do właściwego miejscowo wojewody; – obowiązek publikowania na swojej stronie internetowej oraz w Biuletynie Informacji Publicznej danych kontaktowych koordynatora do spraw dostępności. 		
9. Wpływ na rynek pracy		
<p>W Polsce zdecydowana większość osób niepełnosprawnych (ok. 80%) to osoby bierne zawodowo, utrzymujące się z renty, emerytury lub dochodów innych osób (rodziny). Zgodnie z informacjami przedstawionymi w punkcie 2, szacuje się że projektowana regulacja wpłynie pozytywnie na rynek pracy. Funkcjonowanie przepisów zapewniających dostępność przestrzeni publicznej może przyczynić się do zwiększonej podaży pracy w tej grupie i spowodować efekt w postaci wzrostu zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami. Jest to oczekiwany przez gospodarkę impuls podażowy po stronie kapitału ludzkiego, który w sytuacji coraz bardziej odczuwalnego braku siły roboczej staje się niezbędny dla utrzymania równowagi produkcyjnej i zachowania wydajności polskiej gospodarki. Ustawa poprzez zapewnienie warunków do bardziej samodzielnego i niezależnego funkcjonowania seniorów czy osób z niepełnosprawnościami pozwala na realne sięganie do ukrytych rezerw kapitału ludzkiego i tym samym poprawia równowagę podaży i popytu na rynku pracy. Według GUS liczba osób w wieku produkcyjnym (od 18 do 59/64 lat) zmniejszy się do ok. 22 mln w 2025 r., czyli o ponad 2 mln w porównaniu z 2014 r. Według danych GUS, w II kwartale 2018 r. liczba osób biernych zawodowo sięgała 13,3 mln osób (z tego prawie 5,5 mln w wieku produkcyjnym). Przybyło również emerytów i (ich liczba wzrosła do 8,9 mln – dane z 2016 r.), z których również część chce i może podejmować zatrudnienie przy zapewnieniu im warunków pracy (czy np. dojazdu) dostosowanych do ich potrzeb wynikających z wieku i ograniczeń zdrowotnych.</p>		
10. Wpływ na pozostałe obszary		
☐ środowisko naturalne ☐ sytuacja i rozwój regionalny ☐ inne:	☐ demografia ☒ mienie państwowe	☒ informatyzacja ☐ zdrowie
Omówienie wpływu	Ustawa utrzyma wymagania dla projektów informatycznych realizowanych przez podmioty realizujące zadania publiczne jaki został zdefiniowany w <i>ustawie o dostępności stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych</i> .	
11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego		
Projektowana ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.		

12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?

Ewaluacja efektów projektu prowadzona będzie każdego roku od 2020 roku. W cyklu 5-letnim efekty dostosowania organów publicznych raportowane będą przez podmioty zobowiązane do zapewnienia dostępności do właściwego miejscowo wojewody.

Projektowana Ustawa zawiera rozwiązania zapewniające stały monitoring w tym również zapewnienie przekazywania i koordynacji informacji sprawozdawczej w zakresie realizowania działań wpisujących się w zapewnianie dostępności.

Pozyskane w ten sposób informacje będą stanowić bieżące źródło wiedzy w zakresie postępu wdrażania zapisów ustawy.

Ponadto planowane jest nawiązanie współpracy z Głównym Urzędem Statystycznym w odniesieniu do możliwości pozyskiwania danych wskaźnikowych odnoszących się do sytuacji osób z niepełnosprawnościami, w tym do monitorowania ich sytuacji na rynku pracy oraz stopnia realizacji zasady dostępności w szeroko rozumianej przestrzeni publicznej. Pozyskane dane zostaną włączone w repozytorium bazy danych STRATEG, czyli w system stworzony przez GUS na potrzeby programowania i monitorowania polityki rozwoju. Dane te mają charakter ogólnodostępny.

Dodatkowo, w 2020 roku zostanie zrealizowane badanie ewaluacyjne oceniające postęp we wdrażaniu Programu Dostępność Plus, w tym szczególności działań podejmowanych ze środków EFS na rzecz zapewnienia szeroko rozumianej dostępności. Badanie będzie miało na celu zarówno ocenę aspektu instytucjonalnego realizacji Programu, jak również wpływu działań wdrażanych w Programie na jego użytkowników, w tym osób z niepełnosprawnościami. Należy tutaj podkreślić, że jednym z działań wpisanych do Programu jest właśnie przygotowanie niniejszej ustawy, a co za tym idzie i ten obszar zostanie poddany ocenie. W przypadku zaistnienia potrzeby pogłębienia oceny realizacji *strice* zapisów samej ustawy, zostanie zlecone oddzielenie badanie ewaluacyjne w terminie, który pozwoli na ocenę faktycznych rezultatów jej oddziaływania.

13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)